

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 3 OKTOBER.

Bradsån
Båg 12

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG

GRUNDLAGD-ÅV

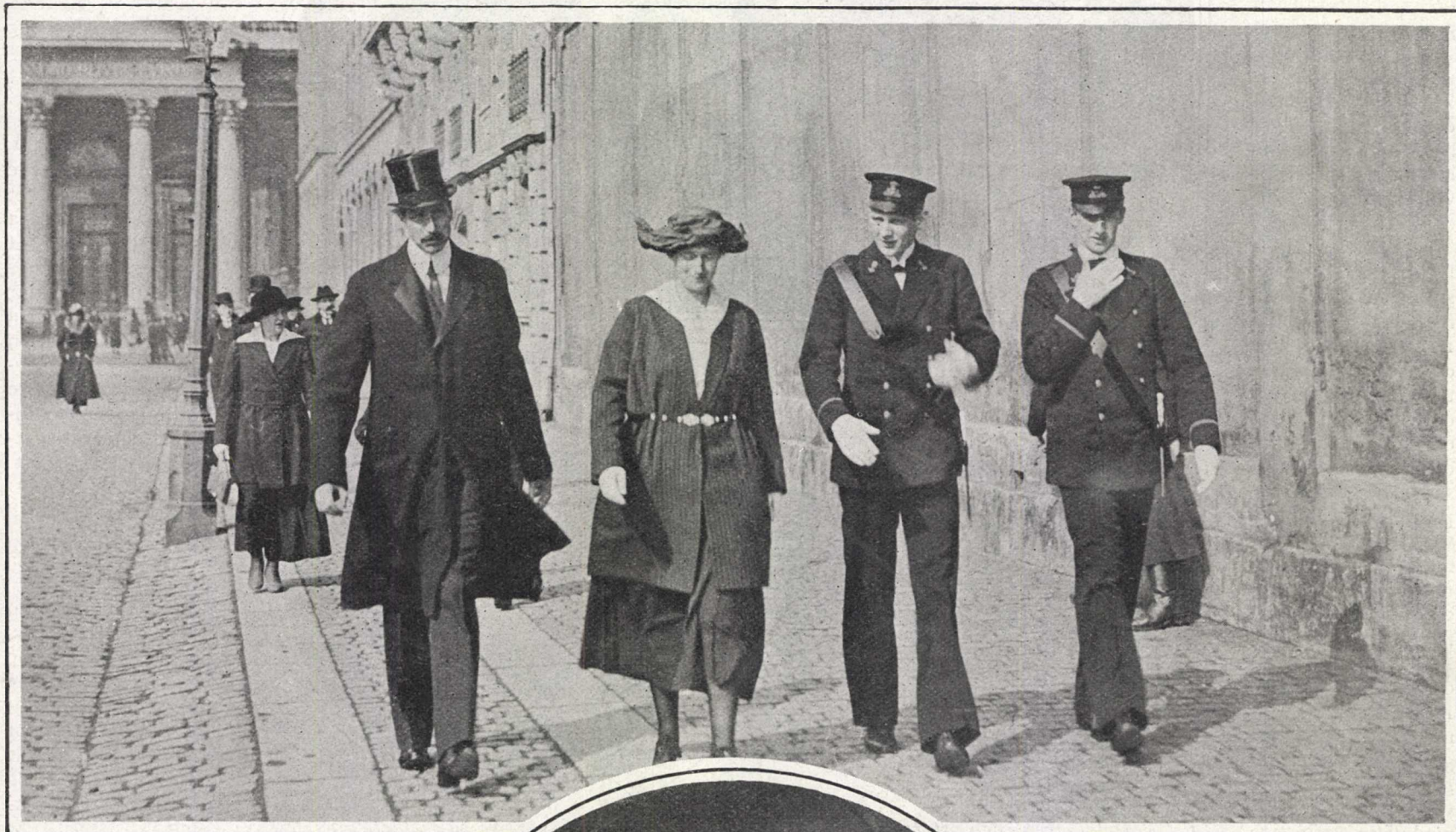
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF-HELLBERG

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

Konungen av Danmark 50 år.

Danmarks nuvarande regent Christian X fyllde föregående söndag 50 år. Vår ovan återgivna gruppbild framställer hela den kungliga familjen på väg till Amalienborg efter en promenad. I bakgrunden skimtar Marmorkirken. Gruppen i medaljongen återger dåvarande danska kronprinsessan med

H. Damgaard foto.

sina barn: prins Christian, sittande på golvet, medan de övriga syskonen äro från vänster, prins Harald, prinsessan Ingeborg, prins Carl och prinsessan Louise. — Från söndagens festligheter i Köpenhamn hoppas vi kunna meddela bilder i nästa nummer.

VESLEBRAATEN -:- eller hur två självförsörjande unga norskor med egna händer timrat sitt hem. -:- -:-

DETTA ÄR HISTORIEN OM TVÅ unga, intelligenta, självförsörjande kvinnors längtan efter det egna hemmet och den egna torvan, en längtan så stark, att den trotsat och övervunnit mödor av tusen slag.

En regnig augustidag förde ödet mig på sällsamma vägar ut till Ekeberg utanför Kristiania. Hur det nu gick till, bäst det var, fann jag mig tillsammans med några andra inne i ett förtjusande hem, där allt talade om kultiverad smak och harmoni. Vi sutto i "peisestuen", rummet med den öppna spisen, där kådiga rötter knastrade och lyste och kastade flämtande sken över gamla ärevärdiga ärvda skåp och bänkar. Nyss hade vi gått bosyn genom hela huset, beundrat badrummet och solidarköket med den sällsynt praktiska inredningen i varenda vrå, sett den mönstergilla ordningen överallt, gått över hela tomten runt om huset, plockat rosor vid husets solsida och blåbär i tomtens "skog", stått häpnad inför den i berget sprängda brunnen med det kristallklara vattnet och hört den nästan fantastiska berättelsen om dess tillkomst, sett de röjda potatislandden och grönsaksängarna och tänkt på, att för tre år sen var här bara vildmark. Och allt detta utfört av två unga kvinnor, lärarinnor vid Kristiania folkskolor, som utom allt detta röjnings- och byggnadsarbete mönstergillt skött sin tjänstgöring i skolan! Glada, hurtiga, och med lätta, spänstiga rörelser hade de visat oss allt, och över dem båda låg som ett skimmer kärleken till deras "Veslebraaten".

Den svenske skaldens ord "det intet finns som icke vinnas av kärleken som lider", rann mig i hågen. Kärleken till det egna hemmet hade vållat dem arbete, bekymmer och knog i oändlighet, men nu stå de också som segrare och kunna njuta sitt arbetes frukter. De båda lyckliga heta Mikka Christiansen och Laura Noraas. Efter en 1/2-timmes spårvägsfärd äro de inne i sin skola, och efter slutat dagsarbete vända de hem till sina hemsysslor och sina fortsatta röjningar. Ty än är inte tomten röjd, som de vilja ha den. Det skall bli mycket, mycket mera. Jungfru ha de ingen, det räcker inte inkomsterna till. "Lava" har fridag, förkunnades det. Men lite var av oss, som voro med, ville gärna vara "Lava" i det vackra idealhemmet.

Det är ingen kolonistuga eller liten villa, det är en stor vacker villa i norsk stil, 2 rum, stort solidarkök, hall och 2 stora verandor på nedra botten, samt 3 rum och kök ovanpå. Den senare lägenheten är uthyrd. Än finns det ju skuld på villan, och det inte liten ändå, men den klara de båda damerna snart av.

När jag sedan hemma i Stockholm tänkte över vad jag sett av kvinnogärning i Norge, skrev jag till dessa kvinnor och bad att få några upplysningar om deras verk. Frökarna Christiansen och Noraas skrevo så innerligen käckt och vackert, att jag inte kan underlåta att ur deras brev anföra följande:

1000 m² vilde vi försöka at rydde for stein og trærötter. Og saa tok vi freidig fat.

Vi plantet jordbær, bringebær og rabarbra, som gode venner forærte os, — og dermed blev det den høsten. 1:sta mai neste vaar begyndte vi igjen med *spet* og *hakke*, brøt op stener og brak op røtter. Vi karret os frem metr for metr, uagtet jorden ofte var som en stenlagt gate. I slutten av mai havde vi faat istand den første lille potetes-akr, og stenhaugene laa som pyramide rundt omkring.

Saa kom skoleguttene vore og hjalp os, — 3:dje klass gutter — i arbeidslag paa 8—10.

De arbeidet med iver og lyst, stolte over at kunna hjelpe sine lærerinder og være med og bygge "Veslebraaten". Men dagene strak ikke til, vi to maatte forlænge arbeidstiden til kl. 11 og 12 i de lyse sommerkvelde.

Da ferien kom, levet vi rent indianliv paa tomten, kokte og spiste og byttet arbeidsklærne paa os bak buskene. Det var noen faa timer av natten vi var hjemme og sov. Da 1 monad av ferien var gaat, var vi færdig med det meste rydningsarbeide. Potetene stod i lysegrønne rader bortover, og 48 trærøtter laa og glædet sig til engang rigtig at faa knitre lystig paa peisen.

Arbeidsfolk, som havde veien sin forbi, stanset ofte op og saa paa os, og naar de fandt os ikast med en altfor stor stein kom de ruslendes og tilbød os en haandsrekning.

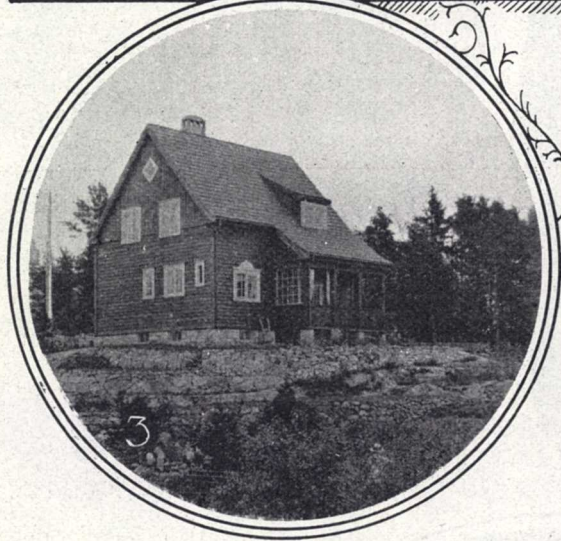
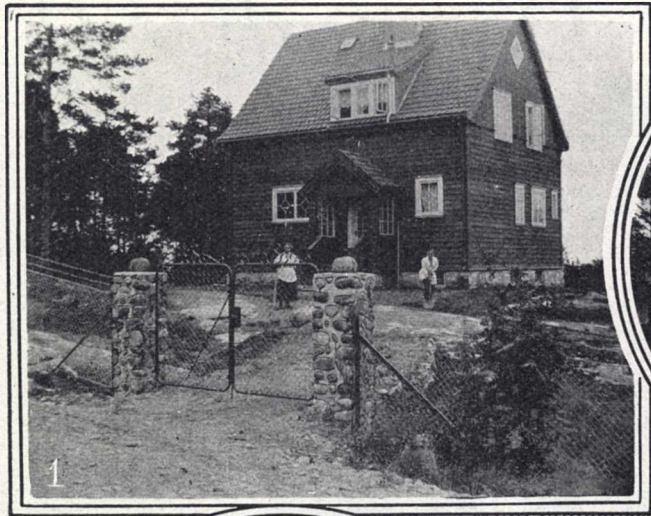
Men nu var det at faa mot til att bygge! Først maatte

vi ha en rekreatjonsreise til Högåsen ved Arvika i 8 dage for at komme til ro og samle kraftr til at ta fat.

I november 1918 var tegningen til huset færdig. Vi hadde selv bestemt planen, men fandt det tryggest at ha arkitekt med tilsyn. Huset skulde vare 81 m². I 1:sta etage en stor stue med veranda utenfor, en liten peisestue med bjelketak och skapr, og en kjøkkenspisestue, med spiskammer og flere skapr, forat alt kunde vare greit og letvint. Entre med stort lukket skap.

I kjeldereren bryggerhus, stor rullebod, matbod og 2 kul- og vedbod, vandpumpen og torvstrøkloset. Vi er naturligtvis vort eget renovationsvæsen.

I 2:den etage var tænkt vore soveværelser med nischr til sengene og et skap paa hver

1. Portstolparna och stora ingången. 2. De lyckliga ägarinnorna "på fjeldet." 3. Veslebraaten med de egenhändigt av byggmästarinnorna i "Trillebör" framkörda och upplagda terrasserna. 4. Stora verandan.

"En fin augustidag i 1917 vandret vi over Ekeberg — for at se os om efter et sted, hvor vi kunde bygge et litet hus.

En mand, vi kom i prat med, kunde fortælle om en vakker tomt, som var tilsalgs! Et par dage efter var handelen avsluttet — og den første lørdag efter drog vi fra skolen med nistekurv, sigd og øks.

Saa begyndte vi at skjære de første stive græsstraa og at fælde de første smaa aspe-træer, som skulde gi plass for grønnsaker og blomstr.

Solen skinte og fuglene kvidret, og vi hadde en ganske ny jublende fornemmelse i hjertet: at arbejde paa egen jord. 5 1/2 maal av Norges fagre land var vort, 1/3 skog, det meste berg og stein; men indimellen fandt vi jord, som kunde dyrkes. Et helt maal —

Radioaktivt — Hårläkemedlen RA—DI—ON — Vetenskapligt

Grånad botas och förhindras. Pris pr burk 3:50.
CHEM. ANST. IBIS, 11 Stora Nygatan, Stockholm.

Riks tel. 17076
Allm. tel. 14629

Obs! Mjällbildning och håravfall upphöra. Nytt hår även på skalliga personer, om hårrötterna ej äro döda. Pris pr flaska 6:—.

Mina levnadsminnen.

Av HELENA NYBLOM.

(Forts.)

side for at taket skulde bli mindre skraaet. Det 3:dje rum med en liten kjøkkenalkove vilde vi leie bort. Men vi forstod ju snart, at det hele vilde bli for dyrt. Vi maatte nok gi avkald paa vore soveværelser, sløife et skap i gangen saa kjøkkenet kunde bli større, og leie det hele ut. Det blev en net liden lejlighet paa 3 lyse rum, kjøkken, entre og bad, som skaffr os nu en god aarlig indtægt. Derved kan vi betale vore renter etc. Naar dertil kommer, at vi selv utfører alt arbeide inde og ute, og at vi faar bær, grønnsakr og poteter fra haven, i fjor 8 tønnder poteter, hvorav vi solgte 5 for 75 kr. saa kan vi klare os ganske bra.

Det vanskeligste og mest spændende var hvor vi skulde grave brønd. Med den maatte ju Veslebraaten staa eller falde, og tanken paa brønden skaffet os vaakne nætter.

En snekker paastod, at han kunde bruke ønskekvissten, og vi lat ham forsøke. Den bøiet sig starkt, baade for ham og et par andre, og saa lat vi grave en stor brønd. Den blev sprengt 2½ meter ned i fjeldet. En lang grøft blev gravet nedover haven og op til huset, det hele kostet næsten 2000 kroner. Men daa maatte vi selv tømme brønden, for manden, som cementerte den, gik fra det hele, da han var færdig. Det var den stieste job vi har hat. Den matte være færdig paa 2 dage, for snekrene skulde arbeide laak til brønden, og de var snart færdige. Ja, saa maatte vi ned med en stige, heise op bømte for bømte med stein og leere, rene mudder-mænd. Til slut skurte vi brønden med kost og fille, saa fjeldet laa rent og blankt, og vi saa hvor vandaaren kom piplende frem paa flere steder. Da var vi saa lykkelige, at vi graat av glæde.

Siden har den vart den beste brønd i hele egnen.

I dag, den 2 sept., feirer vi aarsdagen for indflytningen til Veslebraaten.

Huset ligger paa klippen men omkranset av blomstr-rabattr. Den store stenuren på nordsidan, — efter utsprængningen av kjelderden — er forvandlet til 3 vakre terasser. Den nedre er bygget av stenhaugene vore. Den ene haugen var 3 m. i diameter, og hör nu! Vi maatte kjøre 54 trillebører, — saa var den forsvunden.

Jord til at fylde paa terassen har vi byttet os til med sten, lass mot lass. Derved har vi ogsaa faat rensset eiendommen for al den overflødige stenen.

Saa har vi faat fletverksgjærde rundt eiendommen, det koster 3000 kr. Portstolpene er laget av cement og runde stener, som vi har fundet under rydningsarbeidet og kjørt frem, — i trillebøren, og endelig har vi betalt vor del av veien, som fører forbi, med 2100 kr.

Hele eiendommen koste nu omkr. 63000 kr., men vi vil ikke selge den for nogen pris. Vi elsker hvert træ og hver liten blomst. Vi frydr os over hjemmet vort og anbefalr andre at følge vort eksempel, — at ryde og bygge!"

Låter det inte som en jublende fanfar, — vi elsker varje träd och vart blomster! Följ vårt exempel!

NANNA LUNDH-ERIKSSON.

Man har sagt: Det är blott männen, som kunna evigt hata, och man tillfogar: Det är möjligt, men att det blott är kvinnorna, som kunna evigt älska, det är aldeles visst.

HERLOFFSOHN.

MEN KRIGETS ALLVAR UPPTOG allas tankar så fullt, att det inte fanns tid eller plats för annat. Emellertid har säkert intet bidragit så mycket till den plötsliga avkylningen mellan det danska och det svenska folket som detta stämmings-yttrande av den ridderlige och tanklöse Carl den femtonde. Intet har man så svårt för att glömma, som att en vän sviker en i farans stund.

Och kriget började. Det var det andra kriget jag var med om. Men hur olika var inte tillståndet nu emot 1848! Ända från krigets utbrott vilade det som en kvävande beklämning över alla. Det var en sådan ohygglig övermakt Danmark gick att kämpa emot. Man hade ingen orsak att hoppas på seger.

Det är ju något annat, att ha kriget alldeles inpå sig, att se sin stad brännas, plundras, förstöras, medan man själv lever i ständig dödsångest, än att ha det på långt avstånd och blott lyssna spämt efter varje bud, som når en från krigsskådeplatsen. När man nu upplever något så fasansfullt som det europeiska kriget och hör talas om, vad människor måste genomgå av lidanden, törs man knappt anse sig ha varit med om ett krig, därför att man har suttit lugnt i Köpenhamn, medan de kämpade i Sleswig. Dessutom fördes kriget 1864 inte på samma sätt som nu, 1914. Man hörde intet om sådan barbarisk grymhet som den, varav Belgien har hemsökts. Tyskarna förstörde inte landet och landets heligaste och dyrbaraste minnen, så som de nu ha gjort i Frankrike. I det avseendet har krigets vildhet gjort storartade framsteg. Vi våga aldrig mera nämna orden kultur eller civilisation. Verkligheten har visat oss, hur intetsägande alla dessa fina benämningar äro.

Och dock levde också på den tiden hela familjer i ångest och vanda. Över allt, där det fanns unga män, var en eller flera med i hären. Bland andra av våra bekanta var det en änkefru Bruun, som hade alla sina fyra söner ute. Därbland var två sjöofficerare, en student, som gick ut som frivillig, och en son, som var trädgårdsmästare i Spanien, men som kom hem hals över huvud för att anmäla sig till krigstjänst. Då hans mor, som alls inte väntade honom, såg honom komma in genom dörren, slog hon åt honom med händerna och ropade: "Gå din väg! Jag vill inte se dig!" — Hon hade hoppats, att åtminstone han skulle undgå kriget.

Om mörnarna spikades upp plakat i gat-hörnen, varpå stodo upptecknade namnen på de sårade, saknade och döda. Framför dessa plakat flockades alltid en massa människor, som hastigt genomläste registret, tysta och ångestfulla. Det var isynnerhet det förfärliga ordet "saknad", som inte gav upplysning om något och dock höll hoppet spämt från den ena dagen till den andra! Bland dessa "saknade" var en ung Paludan-Müller, som kämpade vid Oversö under reträtten från Dannevirke. Hans familj fick aldrig veta något bestämt om hans öde, fastän det fanns dem, som berättade, att de hade sett honom strida i det vildaste handgemäng med bösskolven svängd över sitt huvud. Bland våra bekanta föll också en ung Pingel, en käck och lovande ung man. Fru Heise miste sin bror Christopher. En av fru Bruuns söner, studenten Emil Bruun, sårades i ryggen och fick ena lungan skadad. Han var en utmärkt ung man, sällsynt vacker och begåvad. Det var hårt, att se

honom komma hem som en lidande, dödsdömd invalid och vara vittne till, hur han tynade bort och dog efter några års kamp emot det onda.

Under hela kriget härskade i Köpenhamn en hemsk, lyssnande tystnad. Alla tankar voro vända mot krigsskådeplatsen, och man kunde nästan se på befolkningen, vad som senast hade hänt.

Söndagen den 5 februari, då jag var i Holmens Kirke, förvånade det mig att se alla människor gråta. Då jag kom ut, fick jag veta orsaken. Dannevirke hade fallit. Underligt nog hade man i Danmark trott på Dannevirkeskansarnes ointaglighet. Nu var det som om gärdet vore uppgivet och fienden strömmade in över landet. Så kom den långa uthållande kampen vid Dybböls skansar, som slutade med återtagandet till Als.

Den ena sorgeposten avlöste den andra, till dess freden slöts, den 3 augusti 1864, och bekräftades i Wien, varvid vi förlorade Sleswig. Det var ju inte så svårt för två starka karlar att hugga benen av en liten pojke. Det underliga är, att ett sådant dåd kunde väcka känslor av triumf och glädje hos segerherarna!

Men som man vet bli alla gudomliga och mänskliga lagar föraktade, när krig börjar. När människorna väl lukta blod, blir den mest barbariska och hänsynslösa ansedd som en hjälte, och äretecken och utmärkelser regna över den, som utför gärningar, för vilka han i fredstid skulle ha blivit straffad med tukthuset eller döden.

*

Den tid närmade sig, då jag skulle lämna Danmark för alltid, och innan jag tar avsked av mina ungdomsminnen därifrån, måste jag tala litet om en, som stod mig mycket nära och var mig mycket kär, min bror, Holger Roed.

*

Ända sedan han var en helt liten gosse och nätt och jämnt kunde hålla i en blyertspenna, började han rita. Far har noggrannt bevarat alla hans barndomsteckningar, så att man kan följa hans utveckling genom åren.

Mycket tidigt hade han öga för rörelsen hos människor och djur och försökte återge den. Det varade inte länge, förrän han tecknade hästar i stark förkortning eller i vild galopp, och han började snart sätta tillsammans flera figurer till tavlor. Det visade sig redan i hans tidigaste år, att han hade medfödda anlag för komposition. I början var det saker han hade sett eller upplevat, som han återgav i teckningar: arbetshästar på åkern vid Ringsted, höskrindor, betande kor o. s. v. Så kom en tid, då han svärmade för att rita skepp och noga studerade, hur de olika skeppen voro byggda. Då gjorde han stora teckningar, föreställande sjöslag, skepp i storm och i lugnt väder, medan han samtidigt byggde och tacklade ett litet fartyg för att komma underfund med detaljerna.

Min far tog honom mycket tidigt ur skolan och satte honom i ritskolan, för att han helt och hållet skulle kunna få ägna sig åt sin medfödda talang. Far var en sträng och samvetsgrann lärare, och han fordrade snarare mer än mindre av en elev, som var hans egen son.

Holger genomgick därför noga perspektivskolan och måste länge rita efter gips och levande modell. Men det gick ofantligt lätt för honom, och då han endast var sexton, sjutton år, kände han den mänskliga kroppen så bra, att han kunde teckna den utantill i

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

alla de ställningar han önskade. En samtidig konstnär sade om honom. "Sedan de gamla mästarnas tid, har jag aldrig sett någon, som med en så osviklig säkerhet kunde teckna en människokropp utantill som Holger Roed."

Min fars stora kärlek till och beundran för antiken, gick i arv på Holger, men den gav sig uttryck på ett helt annat sätt. Medan far

hyllade antikens princip att studera naturen och i sin konst hålla sig till den verklighet han hade omkring sig var Holger också gripen av de antika ämnena, men han diktade även dem med vad jag ville kalla en klassisk fantasi. Han hade inte ett spår av romantisk fantasi eller av något som helst

sentimentalt. Lika litet hade hans figurer något gemensamt med den tyska klassicismen, sådan som den visar sig t. ex. i Cornelius' eller Kaulbachs skruvade och deklamatoriska kompositioner. Holger hade ärvt en sund och stark fantasi av sin mor, och det var lika naturligt för honom, att framställa Apollo och Muserna som det är för en annan konstnär att teckna sin bror eller sina systrar. Dessutom besatt han ett sällsynt skönhetsinne, som gjorde, att han inte överdrev vare sig det starka eller det tjusande och alltid fick det väsentliga till att göra sig gällande. Hans öga var så säkert, att man aldrig på hans handteckningar ser detta sökande raspande i linjerna, som tyder på obestämdhet. Det är samma njutning att se hans behandling av blyertsen som att följa en utmärkt violinspelares stråkföring. Han visste vad han ville utföra, och han gjorde det.

Egentligen är det ju endast teckningar Holger Roed har efterlämnat, och de äro spridda åt alla håll. I den kungliga handtecknings-samlingen i Köpenhamn finns det dock många av hans mest utförda arbeten. Men han, liksom Marstrand, tecknade sina tankar, och jag har många små mästestycken, både färdiga och ofullbordade, skisser i blyerts och tusch, och bläckteckningar, utklippta ur brev, som alla berätta om, vad han tänkt, läst eller upplevat.

Ett drag ha alla dessa kompositioner gemensamt. De förefaller stora, oaktat de oftast äro utförda i mycket liten skala. Sålunda har jag en liten liten teckning, föreställande Apollo, som kör med fyra frustande hästar rätt in i solen. När jag tänker på den, förefaller det mig, att jag har sett den i naturlig eller övernaturlig storlek.

På en annan liten teckning har han framställt Niobe, som försvarar alla sina barn mot gudarna. Hon sitter ned och har dem alla med huvudena i sitt knä, medan deras kroppar ligga i en solfjädersformad krets utbredda

FRÅN BISKOPSINVIGNINGARNA I UPPSALA.

Stående från vänster: kontraktsposten Pettersson, Leksand, biskop Danell, biskop Woods, biskop E. Billing (nyinvigd), ärkebiskop Söderblom, biskop Henson och biskop Rundgren (nyinvigd). — Sittande från vänster: Ärkebiskop Germanos, rektor Stavenow och biskop G. Billing. — E. Finn foto.

på marken, och hon håller båda armarna beskyddande omkring dem. Hon vrider litet på huvudet och ser emot Diana och Apollo, som komma vandrande uppifrån i deras upphöjda grymhet för att dräpa hennes avkomma.

Ett annat ämne, som Holger upprepade gånger har behandlat, är Amor, som betraktar ett Medusahuvud. Han sitter böjd över det och tycks alldeles inte hysa någon fruktan för det skräckinjagande ansiktet. Hans mjuka barnkropp och det stenhårda Medusahuvudet bilda en grupp, som är så skön i linjerna, att den gott kunde mejslas i marmor eller utarbetas i guld till ett smycke.

Efter att ha läst Dante tecknar han flera av scenerna i Divina Commedia. Dante och Virgilius, som just skall gå in genom helve-

de ovannämnda, är mycket liten, ger den dock hela det spöklika i situationen. Hamlet står med manteln tryckt mot munnen i stum förfäran, medan faderns imponerande gestalt tycks tala till honom i månskenet.

En av de vackraste teckningarna är Cæsars mord. På denna teckning har han grupperat mördarne under Pompeji högt dominerande staty. I mitten av dem segnar Cæsar ned för Brutus' dolkstöt. Under teckningen står skrivet: "Också du, min Brutus!" Man får hela intrycket av mordets fasa, medan ens ögon fröjdas åt den vackra grupperingen.

För det, som Ehrensvärd kallar: "mönstret i tavlan", och som utgör det dekorativa elementet, hade Holger Roed en medfödd, spontan talang. Han drömde om, att en gång få måla en teaterridå, och utan tvivel skulle han ha passat bra till att komponera till ett stort fält. Det var två ämnen, som han tänkte sig lämpliga därtill. Det ena var Apollo, som spelar för alla muserna, som dansa i en ring omkring honom.

Han hade skisserat en större teckning därtill. Apollo står på en upphöjd plats med en krans av långa strålar kring huvudet. Amor som barn lutar sig förtroligt emot honom. Muserna bilda en stor ring kring dem båda. De hålla varandra i händerna med utbredda armar, och alla äro klädda i sida kläder med bälten om livet. Det enda, som är utfört — tecknat med bläck — är Apollos huvud och huvudet på en av muserna, ett vackert, leende kvinnohuvud. Hela teckningen gör en verkan av något underbart stort och ljust.

Ett annat ämne till en ridå, som Holger ofta kom tillbaka till, var "Gefion, som plöjer Sjælland ut ur Sverige".

Han har gjort flera teckningar därtill, men egentligen en stor och utförd. Jag vet tyvärr inte var den finnes. En gång tillhörde den en fru Glahn, men kom, efter henne, tillbaka till min far. Efter hans död fanns den inte bland hans kvarlåtenskap. (Forts.)

Kvartalsskiftet stundar

vadan ärade kvartalsprenumeranter torde utan dröjsmål förnya sitt abonnemang för undvikande av avbrott i expeditionen.

Som förut få kvartalsabbonnenterna tillgodoräkna sig

Iduns Julnummer

med dess förträffliga litterära innehåll av våra främsta författare och artistiska illustrativa utstyrel av framstående konstnärer.

Prenumerera genast!

PAHLSSONS
Teaterkonfekt och Dessertchoklader. Högfina kvalitéter.
Tillverkare:
A.-Bol. Carl P. Pahlssons Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

Bomullstyger = Möbelyger = Gardiner
* Konstfliten, Göteborg.
Prover på begäran. • • •
Precisera vad som önskas.

Det Zornska hemmet i Mora.

Några interiörer från Zorngården, som testamenterats till svenska staten. :- :-

ANDERS ZORN LÄT FÖR FLERA ÅR sedan offentliggöra, att han ämnade låta sitt hem i Mora med de rika skatter, det inrymmer, bli ett för allmänheten tillgängligt museum, då han och hans familj lämnat det jordiska. Hans testamente har nu öppnats, och dess bestämmelser ha bekantgjorts. Det blir staten, som inträder som ägare och förvaltare även av Zorns Morahem.

Huvudbyggnaden i det komplex, som utgör Zorngården, började uppföras 1885, kort efter Anders och Emma Zorns giftermål. Den var till en början en ganska oansenlig stuga, hämtad från Zorns födelseby Utmeland, men har sedan tillbyggt och förskönats upprepade gånger, tills gården vid tiden omkring sekelskiftet fick det utseende i huvudsak, som den nu har. Tomten, där den första stugan byggdes, ägdes av Zorns mors svärmor, Häx Anna, då änka efter sin man Skeri Anders, och inköptes av Zorn.

Redan från begynnelsen bodde i det nya hemmet Mona med mor, svärmor och barn. De båda älsta kvinnorna och en av döttrarna ha avlidit för flera år sedan, Zorns mor vid 84 års ålder år 1894. Mona — så kallades ju vanligen Zorns mor enligt Mora-bygdens uråldriga namn på moder — levde tills i början på innevarande år, då hon gick ur tiden vid 81 års ålder. Under sina sista år bodde Mona i ett litet vackert, i grönskan inbäddat hus, som år 1895 uppförts efter ritningar av Zorn strax väster om huvudbyggnaden.

Först under 90-talet började hr och fru Zorn på mera regelbundna tider vistas hemma i Mora. Vad Zorn beträffar, lämnade han vanligen en eller annan vecka före jul sin atelier i Stockholm för att fara till hembygden och stanna där större delen av januari eller i alla händelser över de travtävlingar, han alltid anordnade vid trettondagshelgen. Var vintervädret lockande, for han så ut till sin fiskarstuga Gopsmor vid Dalälvens strand mitt emot Gopshus' station på järnvägen till Älvdalen. Månaderna februari—april delade han mellan Mora och Stockholm, och i vårbyrningen for han före kriget utomlands. Vanligen tillbragte han då största delen av maj månad ombord på kustångarne, som trafikerade Medelhavet, och gjorde kortare strandhugg i Algier, Egypten o. s. v. I början av juni kunde han återuppenbara sig i Stockholm för ett par dar, då han såg till, att hans segelbåt Mejt var redo för sommareglatsen. Eljes gick vägen snart hem till Mora, där han tillbringade midsommar och aldrig — inte heller i år — försummade att närvara vid dansen kring majstången. Strax efter helgen var Mejt hans bostad och hans atelier, hela juli och augusti brukade han segla i Stockholms skärgård, helst i trakterna kring Möja eller så långt ut i havsbandet som möjligt. Under september och även oktober, om hösten var vacker, tog han åter sina atelierer i Mora och Gopsmor i anspråk. November och första delen av december tillbringade han vanligen i huvudstaden.

Atelierbyggnaden på Zorngården är ett gammalt hus, antagligen från 1100-talet och säkerligen det älsta boningshus i hela Skandinaviën, som finns bevarat. Byggnaden kommer från Fåsås fäboddar, var under hednaden — Dalarna var hedniskt ännu på 1100-talet — boningshus och tjänstgjorde omsider som lada. Den består av ett enda rum med högt gaveltak. På de väl bevarade timmerstockarna, som behövt endast ringa reparation, synas ännu äkta gamla ornament. Innan Zorn lät uppföra den gamla gården "Skერიol" invid folkhögskolan, hade han samlade i denna atelier en mängd föremål av bygdens redskapsreliker, jordbrukarens, jägarens, fiskarens olika grejor. Numera äro dessa föremål flyttade till "Gammelgården" eller "Skერიol".

Andra gamla hus på Zorngården äro ett loft från slutet av 1500-talet, vilket fått plats bredvid ateliern. Detta hus fanns ursprungligen i Bonäs, flyttades därifrån till Risa och så till Zorngården. Väster om huvudbyggnaden har loftet en pendang, ett härbre, som bär årtalet 1605 och även det är av stort kulturhistoriskt värde.

År 1896 företogs den vidlyftigaste om- och tillbyggnaden å det stora boningshuset. Då tillkom bl. a. hela det s. k. "Stora rummet" med sitt höga gaveltak samt tre rum under detta i bottenvåningen. I "Stora rummet" rymmes en mängd konstskatter av olika slag, målningar av Zorn själv, bl. a. det stora oljeporträttet av Mona, ett intressant ungdomsarbete av Carl Larsson, tavlor av utländska mästare, skulpturer, gobelänger och diverse dyrgripar från olika länder och tider.

Efter år 1900 har en mera genomgripande förändring skett, i det att taket över den ursprungliga stugan byggdes om i stil med stora rummets täckning. Zorngårdens tak visar därmed överallt de typiska Morastockarna, vilka dock äro plåtbeslagna till skydd mot eldfara. Även då tillkommo några nya rum. Köksdepartemanget utvidgades, och en balkong byggdes på västra gaveln, den s. k. "Sommar-salen", ofta matsal om sommaren. Härifrån har man en vacker utsikt mot solnedgångar-

na över landskapet och den lilla slingrande bifloden till Dalälven, som kallas Hemulån.

Den ordinarie matsalen var en gång kök i den ursprungliga tvårumsstugan. Här finns bl. a. en massa gammalt silver av olika slag, koppar, tenn m. m. Zorns samling av antiker i marmor eller annan sten, guld, silver, brons, är mycket betydande. De flesta komma från medelhavsländerna, Grekland, Rom, Egypten, Bysanz. De ha sin plats litet varstades i hemmet, till största delen i "Stora salen" och i salongen, som kallas "Gröna rummet" eller "Rokokorummet". I detta rum och i ett par "gallerigångar" är det mästa bland gårdens rika skatter av äldre och nyare målningar placerade. I Gröna rummet märkas bl. a. svenska målare från Gustavianska tiden, Roslin, Pasch, Lundberg, Lafrensen. En korridor behärskas av holländare, van der Neer, Wouwermann, v. Goyen, Jan Steen med "Läkarebesöket", Frans Hals, Ruisdaël, van Dyck etc. I andra "gallerigångar" dominera fransmän, italienare, spanjorer etc. Flera av de dyrbaraste mästestyckena finnas eljes i ateliern i Stockholm, såsom Rembrandt, Rubens, Velasquez.

Gästrummen på Zorngården ligga på nedra botten eller i vindsvåningen. Ett av de vackraste gästrummen är det s. k. "Bergsmansrummet", som liksom Stora rummet har högt gaveltak. Här har Zorn till en del själv ritat möblemanget, och rummet är f. ö. intressant för sina gamla målade tapeter från Sundborn.

Utom här nämnda lokaliteter finnas bostäder åt betjäningen, stall och ladugård. Tomten, som mer än fördubblats sedan 1885, lämnar också utrymme för diverse trädgårdsanläggningar. Den begränsas av en originell gärdesgård, Zorns idé och skapelse. Trädgården är prydd med ett par konstverk av skulptören Zorns hand, "Morgonbad", en replik av den kända lilla stoden framför Konstakademien i Stockholm, samt en annan bronsflicka i samma format. Över huvudingången till bostaden står i en nisch en avgjutning av skissen till Gustaf Vasa, och över härhövitsmannen — högt upp under frontespisens gaveltak — prunkar en träskulptur i färg, som Zorn fantiserat ihop på S:t Göran-motivet.

Tills vidare stå anslag på inhägnaden, att turister icke äga tillträde. Det är inte så många år sedan detta förbud tillkom. Zorn ville i det längsta visa tillmötesgående, men det blev omöjligt till sist att ta emot alla från när och fjärran, som ville göra bekantskap med gården, dess skatter och dess världsberömda herre. Nu är alltså tillträde för obekanta svårt, men en gång skall det ju tack vare Zorns testamente bli lätt. I sin maka har emellertid Zorn haft en högt värderad medarbeterska i realiserandet av sina kulturella intressen av olika slag, och vi må hjärtligt hoppas, att den tid, då Zorngården blir museum, ännu skall vara långt avlägsen.

KNUT BARR.

Zorngården i vinterdräkt.

Äkta Spets- & Sidendépôt

LINNÉGATAN 38

A. T. 197 00.

2 tr. HISS.

Riks Ö. 4 36.

ÄKTA

SPETSAR · MOTIV · KRAGAR

i Venice, Point, Valenciennes, Malines, Filet, Irlande, Knyppingar m. fl.

En kärnsvensk bok.

Ranrikes runor av Fredrik Nycander.
(Albert Bonniers förlag).

RANRIKES RUNOR ÄR EN BOK SOM GÅR mot strömmen. I en tid då negerkulten sitter i högsätet, då den vita rasen kämpat för sitt liv mot förärdarne inom dess egen världsdel, då är det en glädje att få i sina händer en så vit, så arisk bok som Fredrik Nycander Ranrikes runor.

Den för oss tillbaka till den nordiska kulturens storhetsperiod. Inte i form av torr historisk vetenskap, utan i den levande diktens skepnad. Vi få leva med i de gamle vikingarnes liv såväl i helg som söcken, vi få än en gång höra det märgfyllda språket dessa underbara människor talade, vi få höra deras sällsamma öden berättas av en skald, som talar liksom om han varit med bland dem redan för tusen år sedan och bevittnat såväl bragderna som nidingsåden, och vi få skåda, huru dessa våra förfäder dogo lika storslaget som de levat.

En bok som denna borde alla vilja lyssna till. Och den skulle nu läsas i såväl slott som koja, om de som skriva om böcker gjort sin plikt. Men för dessa yrkesmän äro fantasilöst hopgjorda fantastier av halvbrottsliga äventyrare en bättre själaspis än de upplyftande skildringarne från Nordens storhetstid. Vårt folk är tyvärr för närvarande inne i en period av sådan andlig slapphet, att det måste ropas i deras öron: den boken skolen I uppfriska edra förtorkade själar med — för att de skola förstå att öppna sina hjärtan för densamma. I stället hava de i bästa fall, dessa skrivareskräets värderingsmän, hängt på den Nycanderska boken denna prislapp i slapphetens och falskhetens tecken, som ingenting säger men varmed de urskulda sig: den boken talar för sig själv.

Ja, det gör den — om man läser den. Jag hade länge haft den liggande på mitt bord, innan jag skar upp dess hopfogade blad. Titeln klingar massiv som masurbjörk och jag föreställde mig, att man blott kunde tära den i små munsbitar. Men när jag så en dag slog upp den och började läsa sida för sida, då fann jag att den, trots sitt kärva ränerspråk — som man för övrigt snart vänjer sig vid och känner fröjd över — fångslar likt en klar vision som ständigt utvecklar och förändrar sig, så att man ej kan slita sig loss ifrån den.

Det som inte minst tjsar i dessa historiska sägner är deras bakgrund, då och då antydd med några kraftiga linjer och strålande färger. Man ser detta Ranrike som i en levande bild med sina kalhjässade bergstoppar sida vid sida, sina ljusgröna fjordar mellan de människoröda stupen och de stora drakskeppen som hålla sitt intåg med de mångfärgade råseglen stängande hela inloppet. Härlig är denna de gamle vikingarnes hemvist, likaväl i väna sommartider som då landet ligger bäddat i förgylld snö.

En annan bakgrund än denna kan icke tänkas till de jättevilljor skalden skildrar. Intet annat landskap än Bohuslän skulle kunnat föda sådana sägner som dessa. Ränernas land är det mest ljusomstrålade av alla nordiska och vikingarnes nutida ättlingar borde känna tyngden av det ansvar förfädren lagt på dem, då de skänkt dem sådana skatter av nedärd storvulen handling som dessa sagor förtälja. Huru skulle inte med ett slag hela vårt folk förvandlas, om förfädrans anda ånyo väcktes till liv bland oss?

De bohuslänska runor Nycander omklätt i nutida diktgestalt äro alltför många till antalet för att ens i korthet kunna uppskattas på dessa rader. De hava utsänts i två böcker och en tredje kan snart bilda verkets fullbordan. Mest av själ och kropp har han givetvis fått in i de större berättelserna, sådana som "Stjärnan och Draken", skildrande den stora kampen vid Greby mellan ränerna och inkräktande skottar och som slutade med främlingarnes nedgörande till sista man. Denna Ranrikes största strid mot fiender utifrån och med vildmarksjätten, den bortjagade trälen Travinge och hans drottvalde son Torbjörn samt sköldmön Gerda som svenska huvudfigurer mot den skottske hövdingen Valbret, denna skildring är ett drama av sällsynt prakt, vari ränerna få sig en

bestående minnesvård rest över deras storsinhet och hembygdskärlek.

Enbart i svart och vitt är däremot "Julgillet på Olsborg" hållet. Det skildrar dansk bakslughet och danskt förräderi som motsats till bohusslänsk trofasthet och självupppoffran. Där ser man den danske hövitsmannen från Bohus fästning på själva julnatten överrumpla de julfirande bohussläningarne på Olsborgs fäste. Han nedgör dem alla, deras hövding Nils Ragvaldsson är den ende som räddas till livet, tack vare att hans unga frände Kjell självoffrar sig för honom.

Men det finnes också bilder som gå i ljusa färger. "Älvgrimarnes hövding" är genomstrålad av en varm vårdager. Det är de obändiga men trofasta grimmarne vid Göta älvs mynning, Hisingens forna invånare, som trots att deras hövding blivit landsförvisad för det han ej velat betala skatt till den norske storkonungen dock hålla sig fast vid sin Svenske Stenarson, att de tilltvinga sig honom tillbaka, då ofärd hotar genom att förklara att han är den ende som kan föra dem till seger mot de danska härjarskarnorna från Halland.

Soldrotten Olov Kyrre är även en fager idyll mitt uppe bland allt blodet och illgärningarna, så som han skildras i "Fridsdrotten". "Vänksapsstenen" är ett av de varmaste inslagen i denna brokiga vävnad. "Sommartåget" en hymn till samförståndet i Norden, då äntligen dess tre folk slöto allnordisk fred. Många andra pärlor här icke nämnda, vilka den aktade läsaren icke må berövas glädjen att själv finna.

Till alla dessa målningar av urtidsgjättar kan skalden icke begagna sig av nutidens urblekta tungomål. Han har därför skapat sitt eget, som smygande sig intill den gamla norrönatungan omgestaltar denna i så måtto, att även vi kunna lyssna till dess märgfyllda sätt att foga samman orden. Även den senfödde får en aning om, huru mäktigt talets gåva var bland förfädren. Aldrig kunna vi komma tillbaka till den storhet dessa besutto, men med Ranrikes Runor i handen kunna vi hejda den Baalsförbistring som hotar att göra nordmannaspråket till ett käringprat liknande det galliska.

Det synes mig som skulle jag bliva varmare i blodet, då jag i Runorna möter alla dessa bilder av norrönastam. *Bländsol* strålar över de första människorna, som på ett isflak komma till Ranrikes klippiga kust. Vid flintslagningen gned Flint-Gerd flintan mot en annan sten, så att eggen *skarpnade*. De som fly utan strid nämnas *fegingar*. Ett skinande *ännespann* bar drotten Tune, då hans son, hällristaren Kas bars till åtröset. Vår var det, ur skjulet drogs *skummaren*, rullades i fjorden. Svärden nämnas *liv-sövare* eller *glimmande bredegg*. Dessa blott några tillfälligt hopsamlade prov bland alla de många.

Ett slutord. Hällristaren Fredrik Nycander varde hyllad för det stordåd han utfört med Ranrikes Runor. Må detta hans diktverk mottagas med glädje i alla hem som vilja vara svenska. Må hans egna landskapsmän i främsta rummet göra sig till godo den kraft, som strömmar ur detta hans kärleksverk för en älskad fädernebygd. Och må hans landsmän hela Sverige runt under dessa andans nödar söka tröst hos en skald, som kan skänka dem nytt livsljus i stället för de torrvedsstickor som längesedan äro utbrunna. Jag tillåter mig yttra detta i känslan av att blott och bart göra rättvisa åt en man, som samlat ett helt livs stråvan efter det Högsta inom några få boksiders ram.

GUSTAF UDDGREN.

Det har säkert aldrig fallit en kvinna in att hava något emot äktenskapet, och det skall i all evighet icke falla henne in, när männen icke själva fördärva henne, ty en emanciperad kvinna kunde nog hitta på sådant. Förargelsen utgår alltid från männen, ty mannen är stolt, han vill vara allt, vill intet hava över sig.

SÖREN KIERKEGAARD.

Människor emellan.

Skisser av ERNST HÖGMAN.

2.

Nya makter.

HOS LEKTOR JERNBERGS HADE de en vedkarl som hette Jonsson, det heter visst alla vedkarlar för resten. Han var en kortväxt, knotig och senig företeelse, stark som en björn och med ett knipslugt bondansikte, som tycktes ha roligt åt Gud och hela världen.

Lektor Jernberg var familjefar med en över hövan arbetsam hustru och ett myller av barn, som skreko och slogo i dörrarna och ramlade i trapporna. Och trapporna voro många att ramla i, ty lektorns bodde närmast vinden i ett högt kasernliknande stockholms-hus vid en avlägsen gata, som lovade att bli färdig någon gång i framtiden.

De hade nämligen icke råd att bo i någon av de finare stadsdelarna, Jernbergs. En lektor med stor familj är sällan kapitalist, och här var det alltid knappt om slantarna, skulle varit det ännu mera, om icke den arbetsamma lektorsfrun med sitt ordningssinne och sin stränga sparsamhet utgjort bindningen i familjebyggnaden.

Vedkarlen Jonsson bestod sig också med hustru och barn, en son och en dotter, båda vuxna; men han hade inga ekonomiska bekymmer som lektorn och kunde därför kosta på sig ett humoristiskt ansikte hela året om, medan lektorn knappast kunde det till jul och midsommar.

Jonsson junior var lagerförman i en parti-affär vid Lilla Nygatan och dottern tjänade jungfru hos Jernbergs. Därav framgår, att också fru Jonsson hade betydligt lättare att komma överens med livet än den av barn och arbete överhopade fru Jernberg.

Under årens lopp blev det många famnar ved som Jonsson för lektor Jernbergs räkning köpte vid Nybrohamnen, fick hemkörd och intravade i lektorns källare, där han sedan sågade och högg dem i olika dimensioner och bar dem upp för de många trapporna. Allt kom naturligtvis inte lektorns tillgodo — Jonsson hade också en spis och ett par kakelugnar, och det vore mot naturens ordning om en hederlig vedkarl strök ifrån sig de stickor, som fastnade i kläderna under arbetet. Vad som skall ske det sker, den övertygelsen kunde ingen fråntaga Jonsson, ja, han såg nästan som något ödesmärkt i detta att vissa vedträn följde honom utom området för lektorns hem, och det skulle aldrig fallit honom in att motsätta sig vad som var förutbestämt.

Jonsson hade halvt om halvt blivit som en familjemedlem hos lektorns, dottern Elna tjänade ju i huset, själv kom han efter vissa mellantider för att lyfta pengar för vedsågningen eller göra upp om leveranser av vissa förnödenheter för hushållet — det senare i sin egenskap av vad han kallade ombud för en kolonialfirma, med vilken han stod på den goda fot att han erhöi varorna till partipris, för att sedan avyttra dem några procent billigare än detaljhandlarna.

Jonssons anlag lågo nämligen åt affärshållet, och när han därför kunde stå till tjänst åt människor, som behövde leva sparsamt, kände han sig på en gång som filantrop och köpman. Det var en mycket angenäm känsla, vilken kom Jonsson särskilt väl till pass, då tanken på vedtransaktionerna visade någon benägenhet att gnaga som små rättänder på hans samvete.

Det slog aldrig fel att han en dag varje augusti stod i lektorns arbetsrum och med

sitt knipsluga bondansikte, som tycktes ha roligt åt Gud och hela världen sade:

"Det blir dyrare att hålla varmt i vinter, lektorn... Jag har varit nere vid hamnen och hört mig för... Rospiggarna har ökat prima björk med en tia fannen, och på finnskutorna ä' dom ändå vassare."

Och lika ofelbart kom lektorns svar, åtföljt av en bekymrad gest med handen åt huvudet:

"Vad menar Jonsson... Vartenda år sjunger Jonsson samma visa, och så skrattar Jonsson till på köpet."

"Naturens lek, lektorn, det rår jag inte för... Jag är skapad på det viset."

Men Jonsson hade inte endast veden på hjärtat; det var dottern Elna också, för vars räkning han förde den faderliga omsorgens talan.

"Hon har nu varit här i... jemesi... fem år, så vi tycker, hustru min och jag, att lönen är bra liten... För allan del, hon trivs ju och får sitt rejält som det är överenskommet. Men i år ä' inte i fjol, så lektorn måste nog öka, om hon ska stanna."

Och lektorn rådförde sig med sin hustru, medan han vände på de fattiga slantarna och slutet blev att Jonsson fick mera både för veden och dottern.

Så kom kriget, då allt som förr varit stabilt blev gungande och flytande, gamla utvägar stängdes, nya öppnades, moralen bytte skinn, principer förkastades och den stora samhällsmassans olika skikt blandades om varandra som bitarna i ett kaleidoskop.

Lektorn och hans familj kämpade för livet; han måste skaffa sig extraarbete, som höll honom i selen till långt in på nätterna och modern och älsta dottern, som börjat växa till och läste på lärarinneexamen, skötte ensamma hemsysslorna, Elna hade de naturligtvis ej haft råd att behålla, lika litet som Jonsson längre skötte deras ved. Nu fick man köpa sekunda bränsle i säckar och vara glad till, om man kunde skaffa pinnarna när de behövdes.

Jonsson hade för övrigt upphört att vara vedsägare. Han hade kontor och gjorde affärer, begagnande krigskonjunkturerna som allt annat förslaget folk.

Han tittade upp till lektorsfamiljen ibland — gammal vänskap och gammal vana sitta i — och anslog då en jovialiskt förtrolig ton, som tydligt angav huru väl de hastigt stigande inkomsterna bekommo honom. Även Jonssons yttre hade undergått förändring: muskulaturen i det knipsluga ansiktet var behängd med små påsar av fett, en köttig glans utbredd sig över de marker, där skäggstubben förut gav sin täta gröda, och hakan välvde sig över en modern dubbelvikt krage, från vilken en otympligt knuten halsduks skrikande färger tumlade ned över söndagsbladet. Överrockens moderna snitt, de nypressade byxorna och de ljusbruna damaskerna talade också det ekonomiska välståndets språk.

När han nu iakttog sin gamle gynnare lektorns växande misär och samtidigt tänkte på hur hans egen kassabehållning från månad till månad angav de mest oväntade överskott, blev han så godhjärtad, att han nästan grät över sig själv. Han ville komma lektorn till hjälp i hans svårigheter, icke för att bli tackad eller ådraga sig Forsynens ökade välvilja, så att affärerna ginge ännu mera flott, utan helt oegennyttigt.

Det var i ett sådant utbrott av människokärlek han en dag inställde sig hos lektorn och meddelade, att han behövde en språkkunnig korrespondent på sitt kontor och att han funderat på lektorns älste son, som nyligen avlagt studentexamen.

Lektorn såg inte så litet överraskad ut.

"Tack ska Jonsson ha... men det tål nog att tänka på", svarade han.

"Varför det... Jag föreslår ju bara ett byte så att säga... Lektorns son ger mig sitt arbete, som jag behöver, och jag gäldar det med klingande valuta, som han behöver —" Jonsson förde numera en mängd affärstermer på tungan — "och på så sätt väger debet och kredit lika... Tiderna ä' hårda, och då må den ena hjälpa den andra, har jag tänkt." Lektorn medgav tankens vackra innebörd, allra helst som han trodde sig förstå, att Jonsson med fortsatt tålmod skulle uthärda de svåra tiderna, eftersom han hittills burit dem så saktmodigt, men han betvivlade, att hans son passade på det Jonssonska kontoret.

"Lokalen är inte dålig, ska jag säga lektorn... där finns både skinnmöbler och korkmatta."

"Nu missförstår Jonsson mig."

"Ja, så säger herrarne alltid, när dom har kommit med en gliring till oss, som arbetat med nävarna. Men man begriper nog svenska."

Den forne vedkarlen hade råkat i misshumör, han var svagt korallröd i sin skrovliga panna.

"Vi talar inte samma språk, Jonsson."

"Gör vi inte. Det var väl f..."

"Om jag nu säger att Jonssons erbjudande av vissa orsaker är mig emot, tyder Jonsson det som högfärd, antar jag."

Över Jonssons knipsluga ansikte lyste det fastvuxna leendet med ökad styrka.

"Jag trodde min själ inte lektorn hade råd att var högfärdig."

"Det är tvärtom den enda utgift jag skulle kunna kosta på mig utan skrupler. Det som korttänkt folk kallar högfärd, ser Jonsson, är något som, rätt använt, reser en skyddsmur mellan människa och människa, när de kommer för obehagligt nära varandra. Och just nu är faran för trängsel överhängande."

Jonsson gned sig i pannan.

"Jag begriper nog vad lektorn menar... Det är under herr Axels värdighet att arbeta i min affär... och få lön av mina pengar."

"Nej. Jonsson missförstår mig fortfarande... Min son ägnar sig inte för affärer, lika litet som Jonsson passar för bokliga gärningar. Var och en har fått sitt kall att sköta, och min son är nu en gång ämnad att bli läskarl."

Lektorn pekade på raderna av böcker, som upptogo hyllfacken kring väggarna.

"Jonsson förstår... när man givit sig de här i våld, sliter man sig inte lös utan vidare."

Jonsson föreföll föga imponerad, där han stod och blinkade mot bokskatterna.

"Det måtte väl vara ett bra magert jobb i alla fall att ideligen rota i de där luntorna", sade han. "Och vad nyttar det egentligen till? Inte behöver en kunna så mycket för att leva... Nu kommer det för resten tider, då lärt folk blir överflödiga... Ja, lektorn ser på mig, men det är min själ sanning i vad jag säger... Den som inte på skarpen vill för-

.....

ROSEN.

Ett strålsken — o, en gloria! — lyser kring din friska kalk, så skönt, så ödmjukt böjd. Hur ljuvt mitt hjärta du i kväll bestrålar och badar det i ousäglig fröjd!

Ej blott av jord — o heliga! — o nej! Ett löfte stort du bringar mig, ett bud som själen hänryckt lyssnar till. Du är mig ett ord från Gud...

RAGNAR JÄNDEL.

tjäna pengar genom att ta sig för någe ordentligt jobb, den kan hälsa hem."

"Jobberi", menar Jonsson.

"Kalla det vad lektorn vill."

"Jonsson anser således att det viktigaste för en människa är att förtjäna pengar?"

"Jo jo men... Pengar är makt, lektorn, och av så'nt kan en aldrig få för mycket... Men vad är det här?"

Han gjorde en ringaktande gest mot bokhyllorna.

"Ska vi säga dynamit."

"Nu driver lektorn med mig... men det kvittar."

Lektorn log ungefär lika knipslugt som Jonsson, i det han sökte klargöra för denne, att böckernas innehåll kunde liknas vid ett sprängämne, som en dag, när tiden var mogen, skulle göra stoft av det skal, varmed utbildning och barbari ännu en gång ville binda kulturutvecklingen.

"Förstår Jonsson hur jag menar?"

Jonsson nöjde sig med energiska blinkningar med sina små grisögon, som för att antyda att han trodde vad han ville i den där punkten.

Men när lektorn som avslutning fortfarande vidhöll, att de inte talade samma språk och att deras vägar gingo åt olika håll, stramade han ånyo upp sig och gav replik:

"Vem har sagt att vi inte räkas än en gång... längre fram. Med pengar kan en leda vägarna hur en vill... För det är också dynamit, ser lektorn, och den som duger ändå."

Det uppstod en paus.

Jonsson harklade sig ett par gånger som för att invänta ett sista ord i frågan om kontorsplatsen, men då ingenting vidare avhördes, gav han sin plan förlorad, bockade sig med lagom hövlighet och sade adjö.

Lektorn satte sig vid skrivbordet för att återtaga sitt avbrutna arbete, men han kunde ej frigöra sig från det groteska i den forne vedkarlens erbjudande. En ökad inkomst var minsann inte att förakta, den behövdes tvärtom mer än väl, men då måste den förskaffas på annat sätt. Minst av allt passade hans son Axel till kontorskarl... och för övrigt, att få Jonsson till chef! Det var icke något lärdomssnobberi som låg till grund för hans ovilja, utan en nedärvd rasinstinkt, som han för resten satte pris på att äga. Det finns väl i alla fall en andlig kastskillnad, tänkte han, som icke låter sig utplånas av uppkomlingslater och penningrassel, lika litet som maktspråk förmår döda en nations egenart.

Lektorn tog ånyo itu med sitt arbete; en kvart gick det någorlunda drägligt, men så råkade hans tankar in i samma fåra igen, Jonssons påflugna välvilja oroade honom. Med sina grova arbetarnävar hade den forne vedkarlen fått greppet om penningens hävstång, och för honom existerade intet större maktmedel. Med det trodde han sig förmodligen kunna hjälpa till att införa den allmänna nivellerings tröstlösa broderskap, draga likhetstecknet mellan ande och materia, skolad intelligens och primitiv eller ingen kunskap.

Och han var inte ensam om sin tro på den totala utjämningens paradiset; tusenden av hans gelikar delade den med honom.

Lektor Jernberg ryste till; han frös av olust och missmod. Hittills hade hans vandring i de antika filosofernas soliga tänkarstad hållit honom någorlunda skadeslös för vedermörderna i tillvaron. Men nu såg han ej längre Akropolis lysa mot Greklands blåa himmel och han hörde ej Platon tala i sin akademi — den nya tidens kör av grova stämmor dränkte alltsammans. Luften blev skarp och skuggan tätade. Och han frågade sig med oro om den andliga Fimbulvintern stod för dörren.

Jenny Lind och Felix Mendelssohn-B

TRE ÅR ÄRO ENLIGT VANLIGT KALENDERMÅTT en jämförelsevis kort tid. Men till brädden fyllda av ett rikt och ljusst livsinnehåll, av ett vidgande och befruktande idébyte mellan ett par snillrika människor — vilka spår kunna de ej av-sätta i liv och gärning!

Jenny Lind var utom Sverige föga känd, då hon mötte Felix Mendelssohn. Han återigen stod sedan länge på sitt ryktes högsta tinnar. Den sympati, som från första ögonblicket förenade dem, övergick snart i en sällsynt ren och oegennyttig vänskap, en vänskap fylld av fest och glans och konstnärslucka, vars utveckling följdes av hela den dåtida, musikbildade världen med det varmaste intresse.

Tre år — och Mendelssohn var borta! Oratoriet *Elias* var färdigkomponerat, detta, som han tänkt sig som sitt livs bästa verk, ty däri hade han sökt nedlägga hela sin mogna konstnärindividualitet. Under stark själslig exaltation hade arbetet fortgått. Därunder stod Mendelssohn i oavbruten förbindelse med Jenny Lind, hörde henne sjunga och studerade så noga hennes stämma, att han kände timbren i varje hennes ton och varje tons egenomliga skiftning. En oemotståndlig tjusning utövade på honom hennes höga viss. Detta ljud i hans öra, då han skrev *Hör Israel* och trion *Lyft dina ögon upp till bergen*. Och så blev det slutligen hennes röst, som klingade genom sopranstämman.

Mendelssohn skulle dock aldrig få höra Jennys silvertoner i *Elias*; han skulle aldrig få lyssna till det inspirerade föredraget av henne, som genom renheten i sin stil och sin personliga själsstorhet kom att överträffa världens största oratoriesångerskor. Men det hade aldrig Jenny Lind nått utan sitt livs stora upplevelse: vänskapen med Felix Mendelssohn-Bartholdy.

*

Hos bildhuggaren, professorn vid Berlins konstakademi, Ludw. Wichmanns, boende vid Hasenheger-Strasse, gavs det den 21 oktober 1844 en soaré, dit allehanda framstående personer inviterats. Det eleganta och angenäma huset var en omtyckt sam-

Vi meddela här ett antal Jenny Lind-porträtt från olika perioder av den stora sängerskans liv. Medaljongbilden nedtill i midten

lingsplats för konstnärer, författare och vetenskapsmän. Tonen var, ehuru förfinad, glad och fri, man dyrkade musik — den 20-årige sonen Hermann Wichmann komponerade redan nu betydande ting — och fru Amalia Wichmann, född Feilner, var en lika utmärkt värdinna som präktig och pålitlig vän. Professor Wichmann, vid denna tid omkring 60 år gammal, var mycket äldre än hustrun. Framstående som bildhuggare, ansågs hans starkaste sida vara spirituellt uppfattade porträttbyster och medaljonger.

Den unga svenska sängerskan Jenny Lind, som nyligen anlät till Berlin för att där fullgöra ett gästspel på den kungl. operan — hennes första engagemang utanför Sverige — var inbjuden till soarén. Hon kom ganska sent, emedan kompositören Meyerbeer, i vilkens nya opera hon skulle sjunga huvud-

artholdy.

Till hugfästade av 100-årsminnet av Jenny Linds födelse den 6 oktober 1820. -:- För Idun av Maria Holmström.

partiet, uppehållit henne med samtal om en mängd av rollens detaljer.

Bland gästerna märktes Felix Mendelssohn. Den vittberömda musikern bodde med sin familj i Leipzig, där han ledde det nygrundade Musikkonservatoriet och de ryktbara Gewandhauskonserterna — dessa, genom vilka han höjt Leipzig till en metropol för Tysklands musikliv. Han kom emellertid till Berlin, dels emedan han där hade sitt föräldrahem och dels i egenskap av generalmusikdirektör hos konung Fredr. Wilh. IV. Mendelssohn var en 35-årig, vacker, livlig och älskvärd man avgudad av alla.

Jenny Lind, som icke ännu debuterat och haft sin stora succès som *Norma* och *Vielka*, förde i den preussiska huvudstaden ett ganska indraget liv, sysselsatt med att instudera

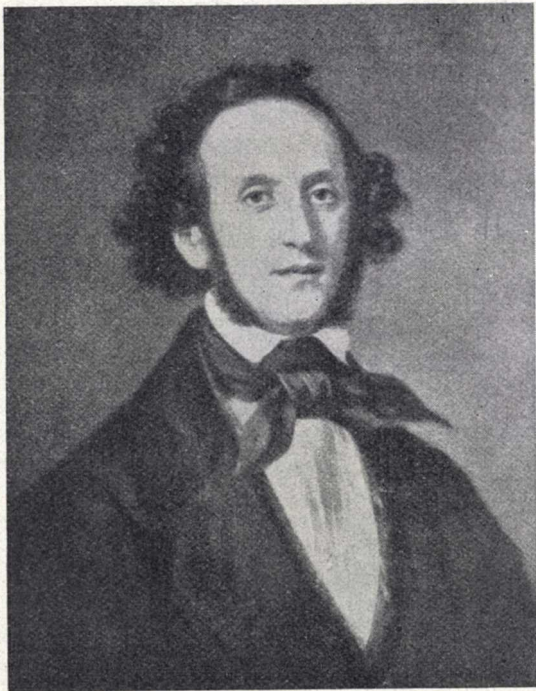
sina roller på det tyska språket. Dock var hon av Meyerbeer presenterad vid hovet och hade låtit höra sig i den högsta societeten, överallt utomordentligt väl mottagen på grund av såväl sitt blygsamma och värdiga uppträdande som av de lovord, Meyerbeer var så frikostig med.

Det är föga troligt, att Jenny Lind var underkunnig om, att hon på soaren skulle sammträffa med Mendelssohn; han däremot var förberedd genom Hermann Wichmann och avvaktade otåligt hennes ankomst. I själva verket voro de icke helt främmande för varandra, dessa två. De hade nämligen en kär, gemensam vän — tonsättaren Ad. Fr. Lindblad. Då Lindblad vintern 1826—27 i Berlin studerade musik för Friederich Zelter, vilken redan sedan flera år tillbaka var Felix' lärare, slöto de bägge ynglingarna en vänskap, som trots deras heterlevrade gräl varade livet ut, underhållen genom en förtrolig brevväxling. Det var endast två år sedan de haft glädjen råkas, nämligen då Lindblad passerade Berlin på resa till Paris, där han skulle rangera åtskilligt för sin skyddsling, den unga Jenny Lind, som en längre tid haft sitt hem i hans familj och nu hos Garcia inhämtade den italienska sångmetoden. Här fanns alltså behagliga privata anknytningspunkter; var och en hade hört den andre omtalas av den gemensamme vännen. Hur ofta hade icke Mendelssohn av Lindblad inbjudits till Stockholm och även ämnat resa. Men det myckna arbetet lade ständigt hinder i vägen för tankens realiserande.

Påföljande vinter (1845—46), då Jenny Lind fullgjorde sitt andra engagemang i Berlin, tog hon efter älskvärd inbjudan sin bostad i professor Wichmanns familj. De lysande triumfer, hon firade under föregående säsong, föranledde, att Berlins teaterhabituéer avbidade det kommande gästspelet med ett intresse, som var spånt till det yttersta. Under denna vinter uppträdde hon som Agatha i *Friskyttan* (av Weber), den opera, sammansatt av romantik och av nationell stämning, som elektriserat hela Tyskland vid dess första framkomst i början på 1820-talet. Jenny Linds framställning av

framställer henne som *Norma*, enligt hennes samtidas mening en av hennes främsta uppgifter som operasångerska.

Felix Mendelssohn-Bartholdy.

allt bestyr härmed försummade han icke en dag att besöka Wichmanns. Dragningskraften nu var för honom som för så många andra — exempelvis Taubert, Meyerbeer, Moscheles — Jenny Lind. I henne fann han, den store romantikern, den eldige musikern, för vilken konsten var det allt uppslukande livsintresset, en äkta själsfrände och en ypperlig kamrat. Han häpnade över hennes rika, musikaliska vetande, han hänfördes av hennes snillrika, blixtnabba uppfattning, och han värmdes av den religiösa andakt, som uppbar hennes konst. Att hon var kvinna, och en kvinna med detta rena, kyska väsen, som utgjorde charmen hos Jenny Lind, samt dessutom i vardagslag var ett skälmskt och muntert barn, blott ökade det tjusande behaget av hennes umgänge. Under den fortsatta och närmare bekantskapen fällde Mendelssohn om henne yttranden, som visa, hur hans beundran ständigt växte: "Det födes icke under ett århundrade mer än en personlighet sådan som Jenny Lind. Hon är den största konstnärinna, som levat, och den största, som jag känner. Inte en enda dag går förbi, utan att jag på nytt gläder mig åt att vi båda leva på samma tid och äro vänner."

Och Jenny Lind själv? Hon hade med sin intuition redan vid deras första möte känt, att hon här stod framför en besläktad ande, en genial musiker, vilkens själsriktning i högsta möjliga grad harmonierade med hennes egen. Hon uttalade också gång på gång i brev till hemmet sin förtjusning över att ha mött en stor konstnär, som på samma gång är en *människa*. "Så skall det vara!" utbrister hon. —

Gärdshuset Mästersamuelsgatan 40, där Jenny Lind föddes den 6 oktober 1820.
E. Holmén foto.

Agatha lade både publiken och kritiken för hennes fötter; man jublade, man överhöljde henne med blommor; dikter, adresser och lagerkransar överräcktes henne, och hennes namn låg på allas läppar.

Mendelssohn vistades denna tid oftare än eljes i Berlin, emedan han vid hovet hade att fullgöra en del musikaliska uppgifter. Trots

Jenny Lind var ett barn av sin tid. Även hon hyste den äktromantiska uppfattningen, att *konsten är helig*, att konstnären är präst eller prästinna i ett heligt tempel med uppdrag att bringa människorna budskap från skönhetsens källa — från Gud. Denna åskådning präglade

CHEFEN FÖR VÅRT MYNTVERK, MYNTdirektören Karl-August Wallroth, fyllde för några sedan 60 år. Han leder sedan mer än ett tiotal år mynt- och justeringsverket. I sina berättelser från nämnda verk har han bl. a. offentliggjort arbeten om svenska mynt, vilka ha stort vetenskapligt värde och utgöra ett betydelsefullt material för studier av ekonomiska förhållanden i Sverige under gångna tider.

Konstnären Aron Gerle har i dagarna uppnått de 60 åren, men är alltjämt samme spänstige och angenäma människa som under de gångna decennierna. Hans konstnärsskap ej mindre. Det gamla idylliska Stockholm, varav ännu finns åtskilligt kvar, den moderna nivelleringslystna tiden till förargelse, har i honom en trofast dyrkare och bevarare. Hans konst är en varm hyllning till måleriska gatuhörn och undanskymda kåkar, som ha det gamlas poesi över sig.

För stockholmsforskaren bli hans tavlor och teckningar en dag av oskattbart värde, men ej utslutande för dem. När framtidens stockholmare, som gå strama och guldförgiftade mellan sina hundraden av bankpalats och på någon utställning stöta ihop med 1800-talets borgerliga Stockholm, förevigat av Aron Gerles pensel, skola de gnugga sina ögon och undra om de drömma. En del skall kanske tänka: en kuriös stad, som våra förfäder bodde i. Andra, hos vilka det romantiska sinnet ej är totalt förkrympt, bli kanske varma ända in i själen och önska att de hade levat på den tiden.

"Den stora vredens" genialiske författare Olof Högberg, fyllde i måndags 65 år. Inom den litterära världen har man ej hört så mycket av honom på den sista tiden, men hans penna har dock varit långt ifrån överksam. I den värdefulla serien Hembygds-

Porträtt till dagskrönikan.

böcker, som firman J. A. Lindblad i Uppsala ger ut, bli inom kort synliga två nya band, Medelpad och Ångermanland, som ha Olof Högberg och Maria Rieck-Müller till författare. Vidare lägger han sista handen vid ett stort matematiskt arbete, som sysselsatt honom ända sedan studentåren i Uppsala.

Av "Den stora vreden", vilken som bekant erhöll första priset vid en av Iduns romanpristävlingar,

lär förberedas en folkupplaga, något som verkliga är av behovet påkallat. Den första upplagans höga pris har hämmat verkets spridning till de djupa leden, och de böra icke undandragas förmånen att tillgodogöra sig den skatt av kulturhistoriskt vetande och originell poesi som utmärker detta författarens livsverk.

Ärkebiskopinnan Anna Söderblom, som för några dagar sedan fyllde 50 år, hör till den elitgrupp av svenska kvinnor som göra stora insatser i samhällsarbetet. Förenande djup bildning med ett ädelt sinne och personlig anspråkslöshet fyller hon oförtrutet *sina mångahanda plikter utåt som inåt*, trots en vacklande hälsa. Att anteckna är hennes energisk hjälparbete för tysk och österrikisk ungdom, hennes post som ordförande i Svenska kvinnors missionsförening, hennes varma intresse för Svenska kyrkans diakonistyrelse och mycket mycket annat. Det utstrålar något förändligt från hennes rika varma väsen. Hon är en människa i ordets bästa bemärkelse; godhet, sanning och ideell syftning präglade alla hennes gärningar.

En av våra allra flitigaste skönlitterära översättarinnor fröken Eva Wahlenberg, ingick häromdagen i 60-åringarnas led. Syster till författarinnan, fru Anna Kjerrman, har fröken W. den maktpåliggande uppgiften att redigera Dagens Nyheters följetong, d. v. s. att välja ur hela världslitteraturen för tidningens läsekrets lämpliga romaner och överflytta dem till svenska. Hennes smak och skicklighet i utövningen härav äro kända och erkända liksom hennes personliga egenskaper skattas högt av dem som komma i beröring med hennes fina och stilla väsen. Som självständig författarinna har fröken W. gjort sig känd genom några talangfullt skrivna sagosamlingar.

Karl-August Wallroth.

Aron Gerle.

Olof Högberg.

Anna Söderblom.

Eva Wahlenberg.

- Steinway & Sons -

Lundholms
Pianomagasin

Stockholm
Jakobsbergsgatan 39

Göteborg Malmö

SINGER

Syboardsmaskiner

H. E. Ekströms
patenterade
Jästmjöl
välkänt sedan 45 år
Örebro Kem. Tekn. Fabrik

En skön
lindring vid bröståkommor
uppnås omedelbart genom
SALAM

Gyllenhammar
Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
Mot Reumatism och Gikt!

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-
must för klena personer och barn.

Goldwyn
TAND-CREAM

A.-B. De Förenade Kemiska Fabriksn. Stockholm

PARAMINT
PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE.

vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier.

SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

såväl hennes personlighet som sångsätt och
uppfattning av rollerna.

Mendelssohn var, ehuru romantiker, dock
för klok och för harmonisk att sväva bort i
blå idealism. Hans klassiska bildning hade
klarat hans ande och bidragit till att ge hans
frambringelser deras form. Han strävade ef-
ter att vara populär i bästa förstånd, att skän-
ka sitt folk klara och fattliga musikverk och
därmed verka renande och uppfostrande på
smakriktningen i tiden. Håri liksom i
det stora hela var Mendelssohn påverkad av
Goethe, vilken han som barn och yngling så
mycket älskat och även blivit älskad av.

Genom tankeutbytet och samarbetet med en
på alla områden så överlägsen konstnär som
Felix Mendelssohn, ingick Jenny Lind i ett
utvecklingskede, som aldrig kom att avslutas.
Hela hennes personlighet växte, hennes stäm-
ma vann i säkerhet och tonstyrka, t. o. m.
hennes utseende förskönades. Eller är hon
icke skön, som hon sitter där på Magnus' be-
römda tavla, vilken målades just under denna
hennes livs lyckligaste tid!

Efter avtal med Mendelssohn reste Jenny
Lind i december till Leipzig för att medverka
på en Gewandhauskonsert. De förnämsta
musici ansågo det som en heder att få del-
taga i dessa. Intet under då, att hennes konst-
närssjäl vidgas och fröjdas vid utsikten att
nu få sjunga ackompanjerad av den orkester,
som anfördes av Mendelssohn! Hon sjöng
också så sjäfullt och förtjusande, att de hyper-
kritiska Leipzigerborna blevo utom sig av
hänförelse. Mendelssohn själv föredrog på
pianot sina kompositioner med så utsökta ut-
vikningar och tillägg, att de närvarande på-
stodo sig aldrig förr ha hört honom spela på
detta sätt. En så inspirerande verkan utövade
de ständigt på varandra.

Pingsthelgen 1846 inträffade åter ett av
dessa evenemang, då det förunnades dem att
samverka till såväl sin egen som publikens
sanna uppbyggelse, nämligen vid den *Neder-
reihnska musikfesten*, som denna gång hölls i
Aachen, och som Mendelssohn var engagerad
att leda. Att därjämte Jenny Lind var an-
modad att sjunga förhöjde i så hög grad mu-
sikfestens glans, att den under många år kom
att gå under namnet "Lind-festen". Till Jen-
nys överraskning och glädje anlände till Aa-
chen de kära Uppsalavännerna Geijer med
hustru och dotter. Agnes Geijer skildrade den
musikaliska högtiden i sin dagbok, och tack
vare "Solnedgångens" författarinna, som an-
för denna i sitt arbetes tredje del, få vi den
mest målande bild av Mendelssohns och Jen-
ny Lind som samverkande konstnärer.

Den 4 november 1847 flög meddelandet om
Mendelssohns hastiga död ut över världen. I
Tyskland blev nu landssorg. — På Jenny Lind
verkade dödsbudet förkrossande. Under åra-
tal förmådde hon icke sjunga en enda av
Mendelssohns sånger, som eljes alltid plägade
stå på hennes program, framförallt *Auf Flüg-
eln des Gesanges*, som var den hon mest äls-
skade. Och ett kvarts sekel längre fram i
tiden tillägger fru Goldschmidt i ett brev, som
hon sände en vän från ungdomsåren:

"... Jag kan aldrig övervinna det intryck,
som Mendelssohns död gjorde på mig. Aldrig
har jag varit densamma i mitt inre liv
efter den förlusten. Allt vad jag som konst-
när djupast kände, allt vad jag som människa
renast och varmast hade som ideal, allt vad
den himlaborna musiken viskade till min själ
— *allt* fann en genklang i honom, och den
rena, oegennyttiga vänskap vi buro för var-
andra är ännu i denna stund lika levande,
lika ny."

**GAHNS
SPLENDID**

**KAKTUS-
PLANTOR**

från
CÉDERGREN & Co
RAUS.
RIKSTEL. 52 RAA

10 st. i 10 sorter Kr. 5:—
25 " " 25 " " 12:—
50 " " 50 " " 50:—
100 " " 100 " " 150:—

CEREUS GRANDIFLORUS (Nattens
Drottning) Kr. 2.00—4.00 pr. st.

Alla med namn. — Exp. mot efterkrav.

THULE CACAO

• • • En härlig arom • • •

AXA

Havre-gryn
" mjöl
" must

Giv barn och sjuklingar det finaste av allt:

AXA HAVREMUST

VITRUMS
FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**

Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Vid ansiktsmassage

använd

**Syster Jeanna Thomsen's
Ansiktscrème**
med citron

— i burkar å 1.50 och 2.50 —

Gör huden ren, mjuk och vit. Utmärkt mot rynkor.

Säljes i parti o. minut genom

GUSTAF ZADIG

Tel. 4100, 8185. MALMÖ.

GIFT ER ALDRIG

förrän Ni besökt Bröderne
Ljunggrens Möbelfärf, Adolf
Fredriks Kyrkogata N:o 7.

Vad allmänheten säger om "RÄTTUT".

Som vagtmester ved frimurerlogen i Trondhjem, vil jeg uttale at jeg har anvendt "Rättut" for utryddelse av rotter i logens store kjælderlokaler, og har jeg fundet at av de mange midler jeg har anvendt er "Rättut" det eneste og sikreste middel mot rotteplagen. Jag vil anbefale enhver der er plaget av rotter, at gjøre et forsök med "Rättut".

Trondhjem, 9 Febr. 1916.
Aerbödigst
Olaf Selsbak.

Pris pr pkt Kr. 1.25.

Fabrikanter:
BERNER & ZETTERSTRÖM,
Göteborg 58.

**EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAO**

är det bästa
på hela dan!

Löftets land.

Berättelse av HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts.)

— VARDT DET KVÄLL ÄVEN AV denna bedröfliga dagen och hade jag den fattiga själen hos mig i kammaren för natten. Låg hon väl länge och grät men fallt dock i sömn och sov som hon plögade. Men var jag den natten af bedrövelse sönderslagen och i djupena nedfaren, men sade mig andan på sistone, att var väl Herrans rätt intet såsom verdens rätt, och afsatte än verdens rätt denna fattiga själen från nådatiden så var väl Herrans rätt mäktig att återinsätta densamma i denna värdigheten. Och vardt så en hugsvalelsens morgon af denna nattens sveda."

Då Lydia vaknade tidigt om morgonen sade hon till Sara Alelia, i detsamma hon slog upp ögonen, att hon hade drömt om de båda tvillingbarnen, att de voro hos henne.

Sara Alelia sade då, att skulle hon i dag råka barnen i himmelen.

Flickan tycktes ej först ha ihågkommit, vilken dag det var, hon vaknat upp till, men nu började hon högljutt gråta. Men Sara Alelia satte sig hos henne och upprepade, att kanske skulle hon råka barnen i himmelen. Flickan grät endast, men eftersom Sara Alelia talade blev hon uppmärksam. Hon frågade, om hon även skulle få råka "barnet som ulfven tog". Och om hon kunde få sitta framför spisen och ha dem hos sig.

— Fallt det mig den stunden i sinnet, att derest den fattiga själen den dagen skulle vardalugnad intet var det att tala om försoningsverket deraf hon alls intet fattade, men att tala till den lagen som hon hade i sitt eget kött och blod och gifva henne den förtröstan, att hon skulle hafva barnen när sig i himmelen. Vardt jag så lycksalig att jag funnit ut detta, att jag hela den morgonen satt hos henne och talade om intet annat än att hon skulle hafva barnen när sig i himmelen. Och grät hon väl mycket, men vardt dock tröstad, så att då gevaldigern inkom, sägandes det vi skulle upp i kärrorna, hon själfmant knöt på sig hufvudduken om ock under många gråtandes tårar.

— Frågade presten mig hvad jag sagt, att den fattiga själen blivit så tröstad.

— Sade jag, att jag sagt, det hon skulle råka barnen i himmelen.

— Sade presten, att hade hon dräpt dem på jorden kunde hon väl ej vilja hafva dem i himmelen.

— Var det väl ej tid till spekulerande, utan sade jag presten, att väl var det i allt fall så.

— Sade presten, att väl var det ett grufveligt ansvar att föreställa den själen, att den skulle komma till himmelen.

— Sade jag, att det ansvaret ville jag förvisso taga och tillade jag i min hetta i det jag uppsteg i kärran att kunde jag på räkenskapsens dag säga till min Gud: Villst Du gifva mig helfvetets pino för detta vill jag den ock förvisso lida."

Då Lydia såg, att Sara Alelia inte skulle åka hos henne, började hon gråta överljutt.

Sedan länsmannen, som där var till mötes, stått och talat med prästen, kom han fram till Sara Alelia och sade, att om hon ville taga den förnedringen och åka i fångkärran hos den dömda så tillstades det henne att göra det. — och frågade jag väl intet efter den förnedringen, då den fattiga själen prompt ville ha mig upp i kärran."

Länsmannen red på en gul häst före fångkärran. Sedan följde prästen och gevaldigern i den andra kärran. Dagen var solhet och mycket folk som skulle upp och åse avrättningen, skred fram efter vägen. Det var folk av alla åldrar, män och kvinnor och även många barn. Då fångkärran körde förbi tystnade

De enda,
som ej berömma
Victoria Kaffe-
tillsättning-äro de,
som icke begagna den.

En enastående rekommendation:
Victoria Kaffet har bibehållit
sin rangställning i öfver 30 år.
Säljes i rullar å 25 och 50 öre.

NESTLÉ'S

Närande.

BARNMJÖL

Lättsmält.

Till salu å apotek samt
hos alla specerihandlare.

Pris 3 kronor pr. burk.

MUSTADS IRIS

Smörblandat margarin

Prova och jämför med mejerismör.

Nytt kvartal börjar 1 okt!

Prenumerera!

Porslinservis
handmålad, konstnärligt mönster
för 12 pers. — 58 pjäser
Pris 122:95

WIKMAN & WIKLUND
Flemminggatan 17, Stockholm
Telefoner: Namnanrop

Kejsarmaktens
ödestimma
1870 och nu.
Allt går igen!

För 50 år

sedan timade en katastrof, lik
den som våra dagar bevittnat.
Kejsaren och kejsarinnan måste
efter nederlagen för de franska
vapnen lämna landet och sin
lysande ställning.

Nu
ha publicerats

KEJSARINNAN
EUGENIES
MEMOARER

Det har varit exkejsarinnans
vilja att de ej fingo tryckas
förrän efter hennes död. Hon har
ej skytt att i memoarerna lämna
öppenhjärtiga upplysningar, som
visa att sena tiders kejsarpolitik
ej saknar paralleller med forna
tidens ränkfulla säkerhetsåtgärder.

Två stora, rikt illustrerade
volymerna 9 kr., inb. å 15 kr.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

samtalen och blickarna stodo långa, men hårda och okänsliga mot Lydia.

— Höllt den fattiga själen alltjämt min hand, den hon höllt allt hårdare och hårdare och syntes det mig det hennes ansikte vardt allt mindre och tunnare innanför hufvudduken. Talade jag till henne endast om barnen, de der väntade henne hos barnens vän, som är Jesum Christum.

— Steg solen allt högre på himmelen och vardt allt hetare och stod dambet högt af vägen af människoskarorne.

Strax hitom kyrkbyn körde de förbi Norenius. Han gick för sig själv, avsidet från alla andra. Då länsmannen red förbi honom på sin stora hingst stannade han och tog av sig lappmössan och bugade sig till jorden, — men var lätt att förmärka att detta blott var spott och spe af honom.

Det var uthugget i skogen och rislagt, så att fångkärran, om ock med svårighet, kunde komma fram nästan ända till avrättsplatsen. Lydia grät mycket då de foro genom skogen — och var det allenast att jag talade om barnen de der väntade henne på andra sidan dödsfloden. Och sade jag väl i den stunden många fåfängliga ord, ithy jag talade som till ett barn, det man vill glädja i dess bedröfvelse och stundom väl intet själf visste hvad jag sade.

Fångkärran stannade knappt hundra alnar från avrättsplatsen. Skogen omkring var åldrig tallskog, som stod gles med stammarna nakna och lysande i solljuset. Marken var stenig och risig och byfolket visste, att där var gott om orm. (Forts.)

Kvällar på parkett.

DET SADES OM LUTHER PÅ HANS TID att han var den största truten i Tyskland. Danton, den franske revolutionsledaren och advokaten utan klienter torde ha varit en ej mindre stortalig trut i 1700-talets Frankrike, och Romain Rolland låter honom ej spara på tiraderna i sitt drama "Danton", som nu sedan ett par veckor brakar löst på Dramatiska teaterns scen. Rolland har valt slutet av den våldsamma agitatorns liv, då de revolutionära lidelserna kulminera i förnuftslos personlig kamp, Danton mot Robespierre, och dramt slutar med den förres gång mot giljotinen.

Som ett stycke dialogiserad fransk historia från skräckvåldets årtionde har verket onekligen förtjänster, men som drama saknar detsamma handlingen och den diktande fantasiens vingslag över repliker och scener. Det blir därför en maktpåliggande uppgift för skådespelarne att behandla dialogen så att den får livets bröstton och icke smakar torrt historiskt referat. Ivar Nilssons Danton är erkännansvärt bra. Han har icke blott stämmans dånande forte i sitt tal utan kan även illudera mannens kraftiga njutningslystnad och våldsamma passioner. Gustaf Molander ger en förträfflig bild av publicisten Camille Desmoulin, han som hade ljungelden på sin pennspets, och Uno Henning visar i Saint-Justs roll sitt varma, kända temperament. Ivar Kåge som Robespierre är däremot en liten färglös företeelse, långt skild från historiens skräckgestalt, och som general Westermann har Axel Högel fått en uppgift, vari han rusar och rasar som salig Friberg i världen, när han släpptes lös i tragedien.

Olof Molanders regi har skapat förträffliga sceninteriorer och i den stormiga tredje akten, revolutionsdomstolen, ha folkmassans rörelser en dramatisk rytm som är av stor verkan. Slutscenen med det böljande folkhavet, ur vilket trikoloren höjer sig, tillhör något av det bästa i regiväg som förekommit på svensk scen.

Däremot har regissören ej velat eller mäktat tygla skådespelarnes röster, utan allt skrikes ut i samma höga tonläge. Det blir för mycket forte, även i ett revolutionsdrama.

På Oscarsteaterns spellista står Dellingers musikaliskt fina operett "Don Cäsar" med Elvin Ottosson i titelrollen. Det är en vederkvickelse att få höra god operettmusik igen och att slippa de meningslösa revymässiga påfund, som den senaste tiden gått under namn av operett. Hr Ottosson är en käck och välsjungande spanjor och fru Barcklind en vokalt rätt acceptabel Maritana, ehuru hennes höjdtöner ibland skära i öronen. Fru Ewerts Pueblo — stor komplimang! Herr Ringvall och fru Rowe två roliga karikatyrer i gammal god operettstil. Men kungen bör fortast avsättas och en ny bestiga tronen i Don Cäsars Spanien.

ARIEL.

NYHETERNA
FÖR HÖSTEN

nu inkomna
i eleganta

DRÄKTER
KAPPOR
ULSTRAR

PROMENADKAPPA

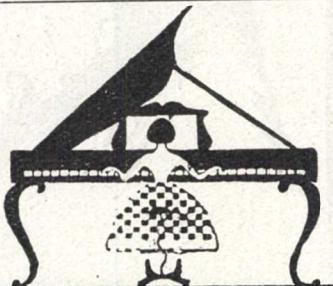
av svart sammet (velour noir) med handgarneringar ... kr. 225:—
utan d:o ... kr. 190:—

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.

STOCKHOLM

74 DROTTNINGGATAN 74

Damkonfektion 2 tr.

A.-B. FÖRENADE
PIANO- & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25

KÖP ALLTID

Edert behov av Koks,
Antracit, Hushållskol och Maskinpressad brännortv från

OLAUS OLSSONS
KOLIMPORT AKTIEBOLAG

som alltid levererar
högsta kvalitéer till
lägsta dagspriser i
poster om 1 hl. och
därutöver

Telefoner:

Namnanrop "Olaus Olssons"

Främst i världen
ställer vår nya,

patenterade

uppfinding

ANGELICA-

ORGLARNE

och med de

främsta stå våra erkänt förstklassiga

Pianon.

A.-B. Skandinaviska Orgel- & Pianofabriken.

Grund. 1865. Mästersamuelsg. 41. Sthlm.

Verkst. direktör: M. Th. Dahlström.

FALU-
ÄTTIKA

— den bästa **konserverings-**
mat- och bords-ättika som
finnes i marknaden —

tillverkas och försäljes i parti

av

Stora Kopparbergs Bergslags A.-Bol.

STOCKHOLM.

På den i n:r 38 införda serien frågor följer här nedan svar, och har redaktionen ansett, att priset, för bästa svaret, 15 kr., denna gång bör tillfalla signaturen "Pensée", vadan innehavaren av denna signatur behagade anmäla sig å vår byrå för belöpets utkommande.

N:r 101. För att få fullt pålitliga upplysningar och adresser bör ni vända eder till någon resebyrå exempelvis "Bureau international", Drottninggat. 9, (Fru S. Lamm, Stockholm). Resällskap torde ni nog kunna erhålla genom att annonsera. Dyliga annonser ser man ej sällan. Pensée.

— I Cannes kan Hotel Victoria, 100 Rue d'Antibes rekommenderas. Pensionspris 20—24 frcs pr dag. I Monaco kan rekommenderas Bristol och Majestic Hotel, Boulevard de la Condamine, med ett pensionspris sommartid från 14 frcs och vintertid från 18 frcs.

I Nizza rekommenderas Splendid Hotel med ett pensionspris av 28—45 frcs.

Ovanstående äro på resp. platser de billigaste. Medlem av Sv. Turistföreningen åtnjuter å namngivna hotell 10 % rabatt. T. L.

— I edert ställe skulle jag ej tänka på de dyra orter ni uppräknat i frågan. Varför ej t. ex. välja den lilla vackra medeltidsstaden Cagnes, som är mycket besökt av målare, har härlig luft och vacker natur? Flera välskötta pensionat finnas och har man god råd kan man hyra sig en liten möbl. villa och äta på hotell. Pris på enkelrum å hotell med full pension är 12—16 frcs, å pensionat 14 frcs. I Nizza är priset 20—25 frcs och å de först-

Cloetta's

Cloetta's
GULD - CACAO

ÄR FAMILJENS DAGLIGA DRÖCK
FÖRNÄMSTA SVENSKA FABRIKAT · SÄLJES ÖFVERALLT

BRITTISKA UNIVERSITET

I Storbritannien finnas 18 universitet, vilkas lärarstab och elevantal äro ungefärligen följande:

	Lärarstab	Studenter
Universitetet i Aberdeen.....	84	1024 (328 kvinnliga)
" " Belfast.....	66	685
" " Birmingham.....	141	874
" " Bristol.....	222	895 (241 kvinnliga)
" " Cambridge.....	138*	3676 (1914)
" " Dublin (T. C. D.)..	100	1285
" " Durham.....	151	961 (33 kvinnliga)
" " Edingburgh.....(c)	200	2529 (546 kvinnliga)
" " Glasgow.....	158	2916 (662 kvinnliga)
Irländska nationaluniversitetet.....	157	1774
Universitetet i Leeds.....	186	1065 (204 kvinnliga)
" " Liverpool.....	214	1170 (305 kvinnliga)
" " London.....	800—900	4086
" " Manchester.....	238	1268
" " Oxford.....	159*	3045 (450 kvinnliga)
" " St. Andrews.....	93	508 (200 kvinnliga)
" " Sheffield.....	146	399
" " Wales.....	164	1319 (437 kvinnliga)

* Dessutom finnes ett stort antal kursledare och docenter.

(Universitetsnotarierna lämna på begäran alla närmare upplysningar.)

DEN NYA ENGELSKA "PH. D."-GRADEN.

Flera brittiska universitet ha nu inrättat en "Ph. D."-grad, som torde lämpa sig speciellt för svenska studenter.

1. Varje med universitetsexamen försedd studerande, tillhörande något, av härvarande universitetsmyndigheter, godkänt svenskt universitet, äger inskriva sig vid brittiska universitetet för att idka studier i och för vinnande av "Ph. D."-graden.
2. Denna grad kan vinnas inom alla fakulteter, den teologiska, juridiska, medicinska, humanistiska, naturvetenskapliga, tekniska och kommersiella.
3. Den beräknade studietiden vid brittiska universitet uppgår till omkring 2 år.
4. Graden i fråga kan vinnas genom en avhandling jämte skriftlig eller muntlig tentamen, om så anses önskvärt.

ALLA UPPLYSNINGAR

beträffande kurser, levnadsomkostnader jämte andra detaljer, kunna på begäran erhållas från

THE UNIVERSITIES BUREAU
IMPERIAL INSTITUTE, LONDON.

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

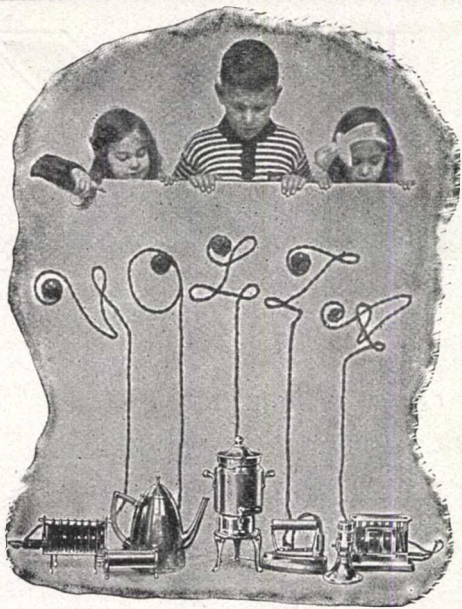
Redaktionen: kl. 10—1. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer: Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 16:— Helt år Kr. 18:—
Halvt år » 8:25 Halvt år » 9:25
Kvartal » 4:25 Kvartal » 4:75
4:de kvartalet » 5:— Månad » 1:75

Iduns annonspris: Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text. Utländska annonser:
45 öre å textside. 45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för å textside, 20 % förh.
särskild begärd plats. för särsk. begärd plats.

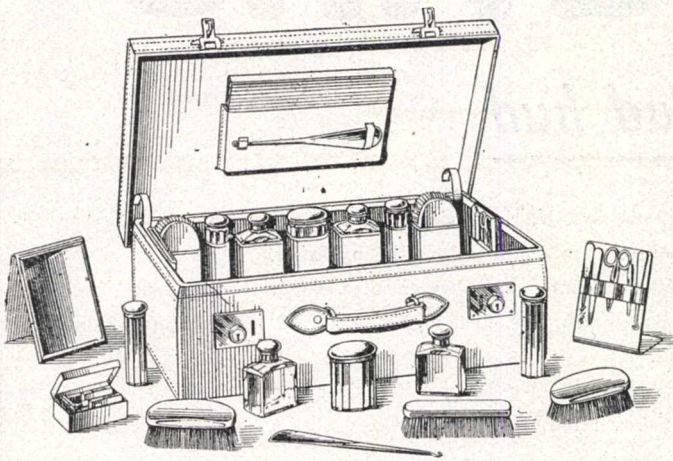

VOLTAS ELEKTRISKA KOK- OCH VÄRMEAPPARATER

HÅLLBARA - PRAKTISKA - ELEGANTA
SPARA TID OCH ARBETE
OUMBÄRLIGA I VARJE MODERNT HEM

**ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
STOCKHOLM**

Utställning: **BIRGER JARLSGATAN 21, nära Stureplan**

RESNECESSAIRE VÄSKA FÖR HERRAR

60 cm. resnecessaire för herrar i solitt läder, komplett inredd med flaskor, monterade i slät Sterlingsilver och finaste afrikanska hårborstar i elfenben och Auto-Strop-rakhyvel. Kompletterad £ 37-10-0. Illustrerad katalog franko per post.

MAPPIN & WEBB

158-162 OXFORD ST. W. 1. 172. REGENT ST. W. 1
2 QUEEN VICTORIA ST. E. C. 4.
LONDON, ENGLAND.

Representanter:
GULDSMEDSBOLAGET I STOCKHOLM
Regeringsgatan 1

klassiga hotellen dubbelt. Mellan Nizza och Cagnes gå 15 spårvagnar dagligen. För övrigt åtager sig en svenska, bosatt i Cagnes att skaffa erforderliga upplysningar såväl för Cagnes som kringliggande platser, Nizza, Antibes, Grasse m. fl. samt skaffar inackordering åt svenska resande. Adr. är: Skandinavien, Rue Carnot 16 Cagnes A. M. Frankrike. Sänd 1 kr. med i frim. och ni får alla upplysningar. A. F.

N:r 102. I Sv. Dagbl. förkom för längre tid sedan en artikel behandl. ädelstenarnes symbolik. Det heter där om turkosen: "Om i December född, så tros man bör sig trygga till turkos. Bär man i ring den stenen blå, så skall man främgång få." Men så upplyses också om att varje veckodag har sin särskilda sten som måste bäras om man ej vill stötta sig med vederbörande andeväsen. Således bäres: på söndag diamant, måndag peren, tisdag rubin, onsdag ametist, torsdag karbunkel, fredag granat, lördag turkos. Det har sina besvärligheter även att vara vidskeplig. Pensée.

— Månadernas stenar.
Januari: Granat. Skänker ut-hållighet och tålmod.

Februari: Amesti. Skyddar mot våldsamma passioner, giver sinnesro och lugn.

Mars: Jaspis. Höjer modet, övervinner frestelser, lär försiktighet i tal och uppförande.

April: Diamant. Blir en underpant på bevarandet av en ren kärlek.

Maj: Smaragd. Skänker sin bärare fullkomlig sällhet.

Juni: Agat. Långt liv och god hälsa.

Juli: Rubin. Trogen kärlek inom ett lyckligt äktenskap.

Augusti: Karniol. Ett lugnt liv, skyddar mot passionernas upprörande strider.

September: Chrysolit. Bevarar för dåraktiga handlingar orsakade av ett livligt lynne.

Oktober: Opal. Dess bärare förlorar aldrig hoppet på det bättre.

November: Topas. Medför en sällspord jordisk lycka, nämligen ägandet av en vän för livet.

December: Turkos. Medför rikedom.

Ovanstående är hämtat ur en gammal indisk skrift och säges där även att varje person bör ständigt, natt och dag, bära den ädelsten som hör till dess födelse-månad, för att hava nytta av dess egenskaper, men att det är farligt att bära stenar av motsatta krafter.

En annan version är följande:
Januari: Hyasint. Februari: Ametist. Mars: Heliotrop. April: Safir. Maj: Smaragd. Juni: Chalcedon. Juli: Karneol. Augusti: Onyx. September: Chrysolit. Oktober: Agumarin. November: Topas. December: Chrysopras.

En tredje version finns angående månadsstenarna. Men jag kan för tillfället endast nämna att enligt denna är den fina, vackra *månstenen* *Novembur* månadssten. Den är inte så dyr. Månstensringar till exempel betinga ett mycket överkomligt pris. Denna sten har ett blekt, fint skimmer, just likt mänskenet. Oxalis.
(Forts. i B-numret.)

Blomsterlökar

av högsta kvalité för rumsdrivning och värlor i trädgården. Katalog på begäran.

A.-B. NORDISKA FRÖHANDELN,
Mästersamuelsgatan 45
STOCKHOLM

Riks 317 25 St.-tel. 142 20

STUVAR

av DAM-, HERR- & BARN-TYGER

A.-B. FRANS LIGNER
KLÄDESHANDEL (STUVAVDELNINGEN)

7 SALVIIGRÄND
(Hörnet av Myntgatan)

**Löfmark & Haglunds
PIANO**
ST. NYGATAN 55, MALMÖ.
Säljes även på avbetalning.

Genom en annons uti *Nya Wermlands-Tidningen* som är *Vermlands äldsta och enda dagliga tidning*, träffar Ni över **10,000** hem i länet och stiftet. **Huvudkontor: Karlstad.**

**OLJE-
MÅLNINGAR
AQVARELLER**
AV SVERIGES FÖRNÄMSTA KONSTNÄRER
**A.-B. C. E. FRITZES
K. HOVBOKHANDEL**
Fredsgatan 2

FAMILJERÄTTSÄRENDEN
Äktenskapsförord. Boskillnads- och äktenskapskillnads-mål. Boutredningar och arvskiten. **TESTAMENTEN**

Advokattfirman
Andén & Staël von Holstein
Eva Andén. Mathilda Staël von Holstein.
Lilla Vattugatan 14.
Riks 75 76, 241 88. Allm. 188 86.

En pålitlig vägvisare

dit, där de förmåligaste inköpen kunna göras, finner Ni i vår nya stora eleganta varukatalog N:o 80. Skynda att rekvirera den! Ni gör Er själv en stor tjänst därmed. Och den erhålles gratis mot endast portolösen. Den åtföljes av provblad över årets storslagna jultidningar, Julstämning, Julkvällen m. fl., och över vår utmärkte kalender och uppslagsbok för alla "Ahlén & Holms Arsbok 1921", allt gratis.

AHLÉN & HOLM, STOCKHOLM

FERNQVISTS KAPPAFFÄR
33 DROTTNINGGATAN 33
KAPPOR, DRÄKTER och KJOLAR
BESTÄLLNINGSSKRÄDDERI
MED GARANTI FÖR VÄLSITTNING
SKINNVAROR STORT URVAL
MODERATA PRISER

Vinägrons

Ättiksprit

är bäst för

bordet och köket!

I Östergötland

samt närliggande delar av **Södermanland** och **Småland** läses **DEN DAGLIGA MORGONTIDNINGEN**

ÖSTERGÖTLANDS DAGBLAD

■■■■■■ överallt ■■■■■■
HUVUDKONTORET I NORRKÖPING
STÅR GÄRNA TILL TJÄNST MED
ANNONSFÖRSLAG OCH OFFERTER

TVÄTT-PULVRET RENEN
Oskadligt för händer och kläder.
Populärt genom sin stora tvålhalt och renhet.

ÖSTLINDS
PIANOIMPORT &
KUNSGATAN 9-11
RIKS 24243 ALLM 10262

Ensamförsäljare för
THE KNABE
AMPICO

Världens förnämsta reproducerande flyglar och pianon. Återger fullständigt de stora konstnärernas inspelningar. Kan även användas som vanligt instrument. Kolossal repertoar, klassisk som populär musik.

Smak & Dryghet

äro avgörande faktorer vid val av kaffe.

AMIE'S

Kaffeblandningar äro goda i smak och dryga i förbrukning.

Köp

AMIE'S kaffe hos Eder handlande eller direkt från

Kaffefirman Amie

Vasagatan 42, Stockholm.

Rikst. 10838. Sthlm. 26050.

PIX

Till skydd då Amor bjuder fäst,
PIX är bra o. **PIX** är bäst!

Askar i förseglade omslag: 75 öre
och i påsar: 25 öre.

Annonsera i Idun!

Idun utgives denna vecka i A och B.

LUX

KRYMPER
EJ
YLLE

är oundgänglig vid tvättning av allt slags Ylle, Flanell, Siden, Spetsar, Gardiner och Finare Tygsorter. Ömtåliga vävnader och färger skadas icke och ylle bibehåller sin ursprungliga mjukhet.

FÖLJ DEN ENKLA BRUKSANVISNINGEN PÅ PAKETET.

Tillverkad vid de världsberömda **SUNLIGHT-fabrikerna.**

En matsked till en blus.

Oatine

Vacker och välvårdad hud

väcker alltid beundran och avund, och ändå är den icke så svår att förvärva, om Ni blott använder den creme, som just har de egenskaper som huden behöver till sin näring.

Oatine framställes av ren havreextrakt, och därför har den en oförliknelig förmåga att icke blott rengöra porerna utan att också försköna huden och göra den mjuk, så att Ni genom konstant behandling uppnår en ungdomlig frisk, sund teint.

I barnkammaren är Oatine omistlig, eftersom den läker och lindrar bara genom lätt ingnidning. Oatine ingnides och avtorkas efter några minuter.

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN
Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn.
THE OATINE COMPANY
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Frimärken

för samlare bäst och billigast! —
Prislista 48, pris 50 öre.

A.-B. HARRY WENNERBERG.
66 Drottninggatan Stockholm.

Lägg i kokboken

eller anslå i köket »Några beprövade recept för bakning av tårter m. m. med Gooda-Jästmjöl. Det är de bästa recepter för det finaste jästmjålet.
Burkar à 25, 40 och 75 öre.

Handels A.-B. Sten Sjögren & Co, Göteborg

PÄLSVARU

Vår nya

KATALOG

är nu utkommen. Upptager många nyheter till lägsta priser.

Ni sparar

genom att köpa direkt från oss. Katalog gratis och franko.

L. Mattsson & Co, Malmö.

Ännu

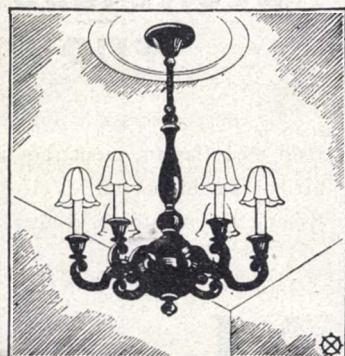
är det ej

försent

att verkställa prenumeration för sista kvartalet

Iduns julnummer

medföljer gratis till prenumeranterna

A.-B. Nya Träarmatur

realiserar på grund av firmans omorganisation innevarande stora lager av **BELYSNINGS-ARMATUR I TRÄ** till enormt billiga priser. Gör ett besök i vår utställningslokal.

Klarabergsgat. 33,
1 tr.